

LINGUA GALEGA E LITERATURA 4º ESO

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA 2021/2022

COLEXIO APOSTÓLICO MERCEDARIO

ÍNDICE.

I.	INTRODUCCIÓN.....	3
II.	XUSTIFICACIÓN LEXISLATIVA E CURRICULAR.....	4
III.	CONTEXTUALIZACIÓN.....	4
IV.	VINCULACIÓN ENTRE OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE, de 4º ESO.....	4
V.	TEMPORALIZACIÓN	31
VI.	AVALIACIÓN.....	32
VII.	METODOLOXÍA E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS XERAIS QUE SE HAN DE UTILIZAR NA ÁREA.....	36
VIII.	MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN.....	36
IX.	CRITERIOS METODOLÓXICOS E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS XERAIS QUE SE HAN DE UTILIZAR NA ÁREA.....	37
X.	INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.....	39
XI.	INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.....	40
XII.	FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (RÚBRICAS).....	41
XIII.	UNIDADES DIDÁCTICAS.....	45
XIV.	ACTIVIDADES PARA CELEBRAR DATAS CONMEMORATIVAS.....	165
XV.	ADAPTACIÓN PROGRAMACIÓN CLASES ON LINE OU SEMIPRESENCIAIS.....	167

I. INTRODUCCION

A materia de Lingua galega e literatura na ESO oríentase tanto á aprendizaxe instrumental do idioma como á comprensión da realidade lingüística de Galicia, co obxecto de desenvolver nos escolares, ademais do uso correcto, unha actitude de aprecio pola sensibilidade cara á lingua galega e a súa aceptación social.

É conveniente, nesta etapa, asumir a bagaxe lingüística do alumnado como punto de partida desde o que suxerir e achegar modelos normativos que amplíen as súas capacidades de comunicación. Este punto de partida non é alleo á análise e á comprensión do medio sociolingüístico no que viven os alumnos nin aos factores (socioeconómicos, culturais, etc.) que interveñen nel. Polo tanto, partindo das aprendizaxes adquiridas na Educación Primaria, a ESO debe favorecer o uso funcional da lingua como instrumento de comunicación e de representación, pero tamén a conciencia crítica sobre a situación do idioma e a súa permanencia histórica. Agora ben, o fomento do uso (procedementos) e do aprecio (actitudes) deberá constatarase, obxectivamente, na práctica e nos coñecementos teóricos de alumnos e alumnas.

En consecuencia, a aprendizaxe de Lingua galega e literatura na ESO estará orientada a un triple obxectivo: o progreso do alumnado no dominio das destrezas instrumentais (escoitar, falar, ler e escribir) e dos coñecementos teóricos xa adquiridos na Educación Primaria, o coñecemento histórico e a comprensión crítica da evolución e da realidade actual da lingua e o coñecemento da literatura galega (etapas, autores e obras), como manifestación dunha cultura diferenciada e como referente para as súas propias producións.

Consideramos que todas as áreas lingüísticas que buscan o desenvolvemento e a mellora da capacidade de comprensión e expresión deberían participar dun marco de referencia común e duns criterios didácticos coherentes, respectando a especificidade de cada unha delas. Por este motivo, recoméndase a súa coordinación interdepartamental e intradepartamental.

A formación lingüística ten un carácter continuo ao longo das diversas etapas educativas e non existen tanto diferencias de contidos, canto diferencias na intensidade coa que se traballa. Malia esa dificultade, derivada do carácter progresivo na aprendizaxe dunha lingua (que ten sido descrito coa metáfora da espiral), na proposta optouse por presentar contidos separados para cada curso, aínda que na práctica destrezas e coñecementos comparezan conxuntamente. Consideramos importante que a aprendizaxe da lingua oral e da lingua escrita se efectúen en estreita relación, xa que se apoian mutuamente, e as deficiencias na primeira (mala entoación, pobreza léxica, incoherencia, etc.) aparecen reflectidas na segunda. Así pois, o traballo basearase en actividades interdependentes e complementarias relacionadas coa comprensión e a expresión de enunciados orais e a comprensión e a produción de textos escritos.

A reflexión sobre o código, como base para o uso práctico, semella a fórmula máis axeitada para conseguir a competencia comunicativa oral e escrita do alumnado, que deberá incluír os inevitables aspectos teóricos. Consideramos importante, para mellorar o uso oral e escrito, a adquisición do léxico patrimonial, para o que se inclúen campos léxicos aglomerados arredor de catro eixes temáticos (a persoa, as relacións sociais, o territorio e a natureza, e as institucións, as tradicións e os costumes), que non exclúen outros.

A incorporación ao estudo da materia do importante papel que os medios de comunicación teñen na sociedade actual proporciona novas técnicas de traballo (procura de información en redes informáticas, uso dos correctores ortográficos, etc.) que veñen sumarse ás estratexias tradicionais (uso dos dicionarios, bibliotecas, etc.). E, nesa aprendizaxe multifuncional da lingua, ten un papel de relevo a dimensión estética que representa a literatura. O camiño máis axeitado para achegarse a ela é a lectura, como fonte de pracer e de formación, a partir de textos que resulten de interese para alumnas e alumnos.

Todas as materias do currículo da Educación Secundaria Obrigatoria precisan da linguaxe, tanto para seren transmitidas como para seren adquiridas. En consecuencia, desenvolver as capacidades

lingüísticas, e os obxectivos da materia, non debe ser responsabilidade exclusiva do profesorado de Lingua galega e literatura, senón preocupación compartida por todo o equipo educativo.

II. XUSTIFICACIÓN LEXISLATIVA E CURRICULAR

A programación didáctica de lingua e literatura galega de 4º de E.S.O. réxese polo decreto 86/2015 do 25 de xunio polo que se establece o currículo para a ESO na comunidade autónoma de Galicia e pola resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección General de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se dictan instrucións no curso académico 2015/2016 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia.

III. CONTEXTUALIZACIÓN

✓ **SITUACION SOCIOECONÓMICA E CULTURAL DA ZONA**

O centro está situado dentro do casco urbano, na zona vella cun nivel socioeconómico medio. A zona non é especialmente conflictiva, xa que o entrono non presenta case ningunha zona marxinal.

O núcleo urbano é de pequeno tamaño xa que só está formado por 13.000 habitantes, sendo sen embargo a capital da comarca extendendo a súa influencia polos concellos máis próximos. A nivel de medios urbanísticos o casco urbano onde se atopa o centro conta con biblioteca municipal, museo etnográfico, casa da cultura, piscinas e polideportivo.

✓ **LINGUA VEHICULAR**

No que atinxe á lingua vehicular é o galego, pois a maioría dos alumnos son galego-falantes, con todo hai rapaces que empreñan a lingua castelá como lingua de comunicación..

✓ **CARACTERÍSTICAS DO CENTRO**

O Centro dispón dun bo número de instalacións, tanto deportivas como aquelas destinadas á docencia. Conta con aulas de desdoble, aulas dotadas con pizarras interactivas, aulas de tecnoloxía, informática, audiovisuais e ciencias naturais.

En canto ás instalacións deportivas o centro dispón dun pavillón polideportivo e dun campo de fútbol. Ademais destas o centro tamén dispón dunha sala de profesores, biblioteca, secretaría, dirección, sala de titoría e departamento de orientación. Todas estas instalacións teñen capacidade suficiente para acoller a demanda dos alumnos.

O centro dispón de internado contando neste curso con 10 rapaces en réxime interno procedentes de distintas zonas do rural limítrofe con Verín. Tamén se oferta comedor, estudo, merenda e reforzos de linguas e matemáticas en horario de tarde xa que hai xornada única. Pola tarde tamén hai distintas actividades extraescolares como horta escolar, tai-chi e distintas actividades deportivas.

A aula de 4º de ESO está formada neste curso académico 2021/2022 por 24 alumnos de entre 15 e 16 anos, 4 son nenas. 7 dos alumnos son repetidores e 2 de nova incorporación ao centro.

IV.VINCULACIÓN ENTRE OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE, de 4º ESO

OBXECTIVOS XERAIS DE EDUCACIÓN SECUNDARIA

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes; coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais; practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos; exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e sociedade galega ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

- ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara o exercicio deste dereito.
- o) Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que nos comunica con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

2. OBXECTIVOS DA ÁREA DE LINGUA GALEGA E LITERATURA 4ºESO

1. Comprender e interpretar textos propios da comunicación audiovisual, con especial atención aos de carácter argumentativo e publicitario.
2. Comprender e interpretar textos orais de distinta natureza, con especial atención aos de carácter expositivo e argumentativo do ámbito educativo.
3. escoitar e producir textos orais cunha actitude crítica cara aos prexuízos e aplicando os coñecementos gramaticais para unha mellor expresión.
4. Producir textos orais adecuados á situación e á intención comunicativa, utilizando as estratexias necesarias para falar en público, así como as TIC.
5. Participar activamente en debates propostos sobre temas de interese e valorar a lingua oral como instrumento de relación social.
6. Utilizar técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.
7. Comprender e interpretar textos propios da vida cotiá, relacionados co ámbito laboral, administrativo, comercial e educativo.
8. Comprender, interpretar e redactar (en papel ou en formato dixital) textos argumentativos, xornalísticos e publicitarios.
9. Ler de maneira reflexiva e crítica para identificar usos lingüísticos discriminatorios.
10. Usar os recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información complementaria.
11. Utilizar técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e cohesionados, e valorar a escritura como fonte de enriquecemento persoal.
12. Utilizar as TIC para mellorar a presentación dos escritos, difundir textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.
13. Producir textos propios, en soporte impreso ou dixital, tanto da vida cotiá como de carácter xornalístico (cartas ao director ou columnas de opinión).
14. Utilizar un léxico amplo e adecuado, e identificar as relacións semánticas entre as palabras.
15. Recoñecer e utilizar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais.
16. Recoñecer e usar a fonética do galego.
17. Aplicar correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas do galego, e utilizar manuais de consulta de maneira eficaz.
18. Identificar a oración como un tipo de enunciado e analizar as relacións sintácticas entre os elementos que constitúen o predicado.
19. Recoñecer en textos propios e alleos a estrutura dun texto, así como a súa adecuación e os conectores que permiten cohesionar ideas e parágrafos.
20. Identificar os trazos que definen diferentes tipoloxías textuais, especialmente os textos argumentativos.
21. Desenvolver unha competencia lingüística integrada, utilizando os coñecementos dunha lingua para mellorar no uso doutras e participando en proxectos onde se usen distintas linguas.
22. Valorar as linguas como sinal de identidade dos pobos, apreciar o plurilingüismo e coñecer o ámbito da lusofonía.

23. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia, coñecer o proceso de normalización e evitar os prexuízos.
24. Coñecer os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade.
25. Describir a situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español.
26. Recoñecer e valorar as variedades da lingua, e identificar a estándar como variante unificadora.
27. Identificar os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.
28. Ler de maneira comprensiva, expresiva ou dramatizada textos de distintos xéneros da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.
29. Elaborar traballos individuais ou en grupo, coa axuda das TIC, relacionados coa literatura galega desde 1916 ata a actualidade.
30. (Re)crear textos con intención literaria a partir dos modelos traballados na clase.

3. DESCRITORES

COMPETENCIA	INDICADORES	DESCRITORES
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía</i>	Coidado do contorno ambiental e dos seres vivos	- Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa. - Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible. - Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu contorno. - Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
	Vida saudable	- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico. - Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable do mesmo.

	A ciencia no día a día	- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá. - Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante. - Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas e comprender o que acontece ao noso redor.
	Manexo de elementos matemáticos	- Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto. - Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
	Razoamento lóxico e resolución de problemas	- Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera materia. - Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos. - Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

<i>Comunicación lingüística</i>	Comprensión: oral e escrita	- Comprender o sentido dos textos escritos. - Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos... - Gozar coa lectura.
	Expresión: oral e escrita	- Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información. - Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos. - Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
	Normas de comunicación	- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor... - Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
	Comunicación noutras linguas	- Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia, para un mellor uso da mesma. - Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos. - Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación. - Producir textos escritos de diversa

		complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.
<i>Competencia dixital</i>	Tecnoloxías da información	- Empregar distintas fontes para a busca de información. - Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade. - Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
	Comunicación audiovisual	- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas. - Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
	Utilización de ferramentas dixitais	- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento. - Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria. - Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

<i>Conciencia e expresións culturais</i>	Respecto polas manifestacións culturais propias e alleas	- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial. - Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural. - Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
	Expresión cultural e artística	- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos. - Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián. - Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
<i>Competencias sociais e cívicas</i>	Educación cívica e constitucional	- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola. - Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.
	Relación cos demais	- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos. - Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos. - Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.

	Compromiso social	- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores. - Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela. - Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades. - Involucrarse ou promover accións cun fin social.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor</i>	Autonomía persoal	- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias. - Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas. - Ser constante no traballo superando as dificultades. - Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
	Liderado	- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos. - Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos. - Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.
	Creatividade	- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema. - Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa. - Encontrar posibilidades no ámbito que outros non aprecian.

	Emprendemento	- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos. - Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas. - Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos. - Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.
<i>Aprender a aprender</i>	Perfil de aprendiz	- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas... - Desenvolver as distintas intelixencias múltiples. - Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe. - Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
	Ferramentas para estimular o pensamento	- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente... - Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
	Planificación e avaliación da aprendizaxe	- Planificar os recursos necesarios e os pasos a realizar no proceso de aprendizaxe. - Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.

		- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe. - Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.
--	--	---

4. CONTRIBUCIÓN DA ÁREA AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS

Descrición do modelo competencial.

Na descrición do modelo competencial inclúese o marco de descritores competenciais, no que aparecen os contidos reconfigurados desde un enfoque de aplicación que facilita o adestramento das competencias; recordemos que estas non se estudan, nin se ensinan: adéstranse. Para iso, é necesaria a xeración de tarefas de aprendizaxe que lle permita ao alumnado a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é imposible; debido a iso, cada unha destas divídese en **indicadores de seguimento** (entre tres e seis por competencia), grandes piares que permiten describirla dun xeito máis preciso; dado que o carácter destes é aínda moi xeral, o axuste do nivel de concreción esixe que os devanditos indicadores sexan, á súa vez, divididos no que se denominan **descritores da competencia**, que serán os que «describan» o alumnado competente. Por cada indicador de seguimento atoparemos entre tres e seis descritores, redactados en infinitivo.

En cada unidade didáctica cada un destes descritores concrétese en **desempeños competenciais**, redactados en terceira persoa do presente de indicativo. O desempeño é o aspecto específico da competencia que se pode adestrar e avaliar de xeito explícito; é, polo tanto, concreto e obxectivo. Para o seu desenvolvemento, partimos dun marco de descritores competenciais definido para o proxecto e aplicable a todas as materias e cursos da etapa.

Respectando o tratamento específico nalgúns áreas, os **elementos transversais**, tales como a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional, traballaranse desde todas as áreas, posibilitando e fomentando que o proceso de ensino-aprendizaxe do alumnado sexa o máis completo posible.

Por outra parte, o desenvolvemento e a aprendizaxe dos **valores**, presentes en todas as áreas, axudarán a que os nosos alumnos e alumnas aprendan a desenvolverse nunha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir, e en cuxa construción colaboren.

A diversidade dos nosos alumnos e alumnas, cos seus estilos de aprendizaxe diferentes, hanos de conducir a traballar desde as **diferentes potencialidades** de cada un deles, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta ás súas necesidades.

Na área de Lingua Galega e Literatura

Na área de Lingua Galega e Literatura incidiremos no adestramento de todas as competencias de maneira sistemática, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)

Desde a área de Lingua Galega e Literatura desenvólvense de forma xeral varios aspectos desta competencia, xa que as análises das estruturas morfolóxicas, sintácticas e textuais supoñen un adestramento do razoamento lóxico, a súa sistematización, a aplicación dun método rigoroso. Por outro lado, a variedade tipolóxica e temática dos textos pon en contacto a área coa relación do ser humano coa realidade, o mundo científico e o contorno ambiental.

Así, ademais dos descritores da competencia que se traballan puntualmente nas unidades, destacamos os seguintes:

- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

Comunicación lingüística (CCL)

A competencia en comunicación lingüística adéstrase de maneira explícita no propio ámbito curricular; por tanto, poderíamos incluír calquera dos descritores desta competencia. Porén, e dado que se explicitan nas unidades segundo a relevancia que teñen en cada unha delas, resáltanse aquí aqueles que favorecen a súa transversalidade.

Destacamos, pois, os descritores seguintes:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Manter unha actitude favorable cara á lectura.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.

Competencia dixital (CD)

A área de Lingua Galega e Literatura debe contribuír ao adestramento da competencia dixital, tan relevante e necesaria no contexto actual. O uso das novas tecnoloxías supón un novo modo de comunicación cuxo ámbito haberá que adestrar de maneira sistemática. A produción de procesos comunicativos eficaces nos que se empregan os contidos propios da materia é un pilar esencial para o desenvolvemento da competencia dixital nos alumnos e alumnas.

Para iso, nesta área, traballaremos os seguintes descritores da competencia:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada da información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais (CCEC)

A expresión lingüística e o coñecemento cultural que se adquire a través da literatura facilitan desde a área o desenvolvemento desta competencia. A verbalización de emocións e sentimentos sobre as manifestacións literarias ou artísticas, as creacións propias, o coñecemento do acervo literario... fan desta área un cauce perfecto para adestrar a competencia.

Traballamos, por tanto, os seguintes descritores:

- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas (CSC)

Traballar con outros, descubrir as diferenzas e establecer normas para a convivencia favorece o desenvolvemento das competencias sociais e cívicas. Desde o uso da lingua para chegar a consensos, establecer e cumprir regras de funcionamento ata o seguimento das normas de comunicación, pódese adestrar en Lingua Galega e Literatura esta competencia. Por outra parte, a contextualización da comunicación lingüística e literaria propias da área e a importancia da crítica textual fan fundamental o traballo desta competencia.

Para iso, adestraremos os seguintes descritores:

- Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a intervención activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

O adestramento do sentido de iniciativa e espírito emprendedor é de vital importancia en calquera contexto educativo porque favorece a autonomía dos alumnos e o desenvolvemento de habilidades persoais para emprender accións innovadoras en contextos académicos que logo se poderán extrapolar a situacións vitais. No propio estudo da materia, os alumnos e as alumnas deben recoñecer os seus recursos e adquirir hábitos que lles permitan superar dificultades no traballo e na consecución de metas establecidas.

Os descritores que priorizaremos son:

- Optimizar os recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo, superando as dificultades.
- Dirimir a necesidade de axuda en función das dificultades da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender (CAA)

A competencia pódese desenvolver na área fomentando tarefas que permitan que o alumno ou a alumna se recoñeza a si mesmo/-a como aprendiz para a mellora dos seus procesos de aprendizaxe. Neste sentido, Lingua Galega e Literatura préstase especialmente a iso, xa que é unha área que favorece os procesos metacognitivos e a adquisición de estratexias e estruturas de aprendizaxe extrapolables a outras áreas e contextos.

Trabállanse os seguintes descritores de maneira prioritaria:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, funcións executivas...
- Xestionar os recursos e motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

5. ORGANIZACIÓN E SECUENCIACIÓN DE CONTIDOS E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES

O currículo da área de Lingua Galega e Literatura agrúpase en varios bloques. Os contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe fórmulanse para 4.º ESO.

Na súa redacción, respectarase a numeración dos criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe tal e como aparece no DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

CONTIDOS

Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar

Escoitar

- B1.1. Comprensión e interpretación de textos propios dos medios de comunicación audiovisual, con especial atención aos xéneros de carácter argumentativo.
- B1.2. Comprensión e análise de textos publicitarios dos medios de comunicación audiovisual.
- B1.3. Comprensión e interpretación de textos orais expositivos e argumentativos do ámbito educativo (presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas).
- B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.
- B1.5. Desenvolvemento de habilidades de escoita activa, cunha actitude de interese, de cooperación e de respecto.

Falar

- B1.6. Participación nas producións orais cunha fonética e prosodia correcta, valoración desta pronuncia e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.
- B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.
- B1.8. Escoita crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes

discriminatorias.

- B1.9. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais, de técnicas para aprender a falar en público e uso das TIC.
- B1.10. Aplicación dos coñecementos gramaticais á avaliación e mellora da expresión oral e recoñecemento en exposicións orais propias e alleas das dificultades expresivas.
- B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.
- B1.12. Participación en interaccións orais sobre temas de interese persoal ou social ou asuntos da vida cotiá, en diferentes rexistros.
- B1.13. Valoración da lingua oral como un instrumento de aprendizaxe e de relación social.

Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir

Ler

- B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.
- B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral, administrativo e comercial.
- B2.3. Comprensión e interpretación de textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.
- B2.4. Comprensión e interpretación de textos argumentativos.
- B2.5. Comprensión e interpretación de textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión.
- B2.6. Comprensión e interpretación das mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación.
- B2.7. Lectura crítica e reflexiva que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios.
- B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información complementaria.

Escribir

- B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).
- B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.
- B2.11. Producción, en soporte impreso ou dixital, de textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito laboral, administrativo e comercial.
- B2.12. Producción, en soporte impreso ou dixital, de textos xornalísticos de opinión.
- B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.
- B2.14. Valoración da escritura como un instrumento de aprendizaxe, de relación social e enriquecemento persoal.

Bloque 3. Funcionamento da lingua

- B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático.
- B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.
- B3.3. Recoñecemento, explicación e uso dos procedementos de creación de palabras.
- B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego, con especial atención a posibles interferencias (apertura das vogais de grao medio, o *n* velar ou a entoación).

- B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestión de uso (semántico e sintáctico) e de normativa.
- B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.
- B3.7. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión sintáctica.
- B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración segundo a natureza do predicado.
- B3.9. Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns, en particular os de causa e consecuencia, os de condición e hipótese e os conclusivos, e mais dos mecanismos de cohesión textual.
- B3.10. Identificación da estrutura dun texto, a construción dos parágrafos e a vinculación e progresión temáticas en textos alleos e propios, e elaboración de textos de acordo con estes parámetros.
- B3.11. Identificación e explicación dos trazos que permiten diferenciar e clasificar os xéneros textuais, especialmente os argumentativos.
- B3.12. Adecuación dos textos en función do contexto, do tema e do tipo de texto.
- B3.13. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.
- B3.14. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.

Bloque 4. Lingua e sociedade

- B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo.
- B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.
- B4.3. A lusofonía nas linguas do mundo no século XXI.
- B4.4. Situación sociolingüística de Galicia. A presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados. Tendencias de evolución.
- B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecendo o xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso. Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.
- B4.6. Evolución da lingua galega e etapas da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade. Análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes.
- B4.7. Situación sociolingüística e legal das linguas de España.
- B4.8. Prexuízos lingüísticos.
- B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar. Uso normalizado da variante dialectal propia da zona. Utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.

Bloque 5. Educación literaria

- B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
- B5.2. Selección, lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.

- B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
- B5.4. Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo nos que se describan e analicen textos literarios representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
- B5.5. Consulta de fontes de información variadas e de recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.
- B5.6. Creación ou recreación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar

- B1.1. Identificar a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias, a tese e os argumentos de textos propios dos medios de comunicación audiovisual.
 - LGB1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais dos medios de comunicación audiovisuais, identifica o propósito, a tese e os argumentos de noticias debates ou declaracións, determina o tema e recoñece a intención comunicativa do/da falante.
 - LGB1.1.2. Distingue as partes nas que se estruturan as mensaxes orais, o tema, así como a idea principal e as secundarias.
 - LGB1.1.3. Analiza criticamente tanto a forma como o contido de noticias e debates procedentes dos medios de comunicación e recoñece a validez dos argumentos.
- B1.2. Comprender e analizar textos expositivos e publicitarios, diferenciar neles información, opinión e persuasión.
 - LGB1.2.1. Distingue entre opinión e persuasión en mensaxes publicitarias orais e identifica as estratexias de enfatización.
 - LGB1.2.2. Analiza os elementos verbais dos textos orais: no plano fónico (xogos fónicos), no plano morfosintáctico (condensación, concisión e economía) e no plano léxico-semántico (léxico connotativo, simbólico e atractivo para o receptor).
 - LGB1.2.3. Analiza os elementos non verbais, en especial a imaxe (mensaxe icónica) e o son (diálogo, ruídos e música), en anuncios publicitarios ou outro tipo de comunicacións orais.
- B1.3. Comprender e interpretar textos orais expositivos e argumentativos utilizados no ámbito educativo (presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas).
 - LGB1.3.1. Identifica a intención comunicativa, a tese e os argumentos dos debates, relatorios e mesas redondas do ámbito educativo e elabora un esquema ou resumo.
 - LGB1.3.2. Recoñece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra dunha opinión ou postura.
- B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.
 - LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral, formal ou informal, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.
- B1.5. Coñecer, usar e valorar a adecuación, a coherencia, a cohesión e a claridade expositiva,

así como normas de cortesía nas intervencións orais propias da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas.

- LGB1.5.1. Identifica os recursos que proporcionan adecuación, coherencia e cohesión ao discurso.
- LGB1.5.2. Coñece e aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral e respecta as opinións alleas.
- LGB1.5.3. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal adecuada (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.
- B1.6. Participar oralmente cunha fonética e prosodia correcta, valorar esta pronuncia e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.
 - LGB1.6.1. Recoñece a emisión dunha pronuncia galega correcta, identifica os erros na produción oral allea e produce discursos orais que respectan as regras prosódicas e fonéticas da lingua galega.
 - LGB1.6.2. Recoñece e rexeita argumentadamente os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia propia da lingua galega.
 - LGB1.6.3. Usa, se a posúe, a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.
- B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.
 - LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.
 - LGB1.7.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, *n* velar e fonema fricativo palatal xordo).
 - LGB1.7.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego: infinitivo conxugado e fraseoloxía adecuada.
 - LGB1.7.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.
- B1.8. Manifestar unha actitude crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes discriminatorias.
 - LGB1.8.1. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes discriminatorias que proveñen dos medios de comunicación.
 - LGB1.8.2. Rexeita argumentadamente os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou discriminacións.
- B1.9. Realizar exposicións orais planificadas e claras de traballos e de informacións de actualidade, coa axuda das TIC.
 - LGB1.9.1. Planifica a produción oral, estrutura o contido, revisa os borradores e esquemas.
 - LGB1.9.2. Presenta os contidos de forma clara e ordenada e con corrección gramatical.
 - LGB1.9.3. Utiliza o rexistro adecuado á situación comunicativa.
 - LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos e (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo) así como o autocontrol das emocións ao falar en público.
 - LGB1.9.5. Emprega as TIC para documentarse bibliograficamente, revisar gramaticalmente o texto e elaborar unha presentación atractiva e

innovadora.

- B1.10. Aplicar os coñecementos gramaticais á avaliación e mellora da expresión oral e recoñecer en exposicións orais propias e alleas as dificultades expresivas.
 - LGB1.10.1. Recoñece erros (incoherencias, repeticións, ambigüidades, pobreza léxica, erros fonéticos e entoación inadecuada) nos discursos propios e alleos para evitalos nas súas producións.
- B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.
 - LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.
 - LGB1.11.2. Aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral, respecta as quendas e as opinións alleas e emprega unha linguaxe non discriminatoria.
- B1.12. Participar en interaccións sobre temas de interese persoal, ou social ou asuntos da vida cotiá, nun rexistro formal, neutro ou informal.
 - LGB1.12.1. Desenvólvese con eficacia en situacións que xorden na vida diaria así como noutras de estudo ou traballo e participa en conversas informais.
- B1.13. Valorar a lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe e nas relacións sociais.
 - LGB1.13.1. Identifica e describe os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.

Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir

- B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.
 - LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido (resumos, cadros, esquemas e mapas conceptuais).
 - LGB2.1.2. Aplica os coñecementos lingüísticos propios (gramaticais e léxicos) e recursos alleos (dicionarios e outras fontes de documentación) para solucionar problemas de comprensión.
 - LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.
 - LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.
 - LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.
- B2.2. Comprender e interpretar textos escritos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito laboral, administrativo e comercial.
 - LGB2.2.1. Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral, administrativo e comercial.
 - LGB2.2.2. Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral, administrativo e comercial.
- B2.3. Comprender e interpretar textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.
 - LGB2.3.1. Comprende textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.
 - LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas, gráficas, diagramas.

- B2.4. Comprender e interpretar textos argumentativos.
 - LGB2.4.1. Identifica o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos.
 - LGB2.4.2. Elabora a súa propia interpretación a partir dos argumentos expresados nun texto.
- B2.5. Comprender e interpretar textos xornalísticos de opinión: editorial, columna, artigo de opinión...
 - LGB2.5.1. Diferencia os trazos característicos dos textos xornalísticos de opinión.
 - LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.
- B2.6. Comprender e interpretar as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación.
 - LGB2.6.1. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación (anuncios).
 - LGB2.6.2. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes persuasivas que proveñen dos medios de comunicación.
- B2.7. Identificar os usos lingüísticos que conteñan prexuízos ou mensaxes discriminatorias.
 - LGB2.7.1. Reflexiona sobre os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou mensaxes discriminatorias.
 - LGB2.7.2. Detecta prexuízos e mensaxes discriminatorias implícitas nos textos de medios de comunicación, con especial atención á publicidade.
- B2.8. Usar e seleccionar materiais de consulta das bibliotecas e doutras fontes de información impresa ou en formato dixital.
 - LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en distintos soportes.
 - LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as bibliotecas ou as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos.
- B2.9. Empregar estratexias e técnicas axeitadas para producir escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).
 - LGB2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso (diferentes tipos de esquemas e mapas conceptuais).
 - LGB2.9.2. Utiliza o rexistro adecuado en función da tipoloxía textual e do acto comunicativo.
 - LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos en unidades sintácticas consecutivas e encadeadas con conectores e outros elementos de cohesión.
 - LGB2.9.4. Coñece as regras ortográficas e as normas morfosintácticas e sérvese das ferramentas lingüísticas ao seu alcance (correctores, dicionarios e gramáticas) para aplicalas correctamente.
 - LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos é correcta e que non se cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de presentación.
- B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.
 - LGB2.10.1. Usa as TIC para a corrección dos textos: corrector ortográfico do procesador de textos, dicionarios en liña e outras páxinas especializadas no estudo da lingua galega.
 - LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus

- escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos, atendendo a cada unha das funcionalidades de cada elemento: encabezamento e pé de páxina, numeración de páxinas, índice, esquemas, etc.
- LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios, de coñecemento doutros alleos e de intercambio de opinións.
- B2.11. Producir, respectando as súas características formais e de contido, textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos, tanto en formato papel como dixital: laborais, administrativos e comerciais.
- LGB2.11.1. Produce, respectando as súas características formais e de contido, e en soporte tanto impreso como dixital, textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral, administrativo e comercial.
- B2.12. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos xornalísticos de opinión.
- LGB2.12.1. Crea, en soporte impreso ou dixital, textos xornalísticos de opinión.
- B2.13. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.
- LGB2.13.1. Elabora, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.
- LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.
- LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.
- B2.14. Valorar a escritura como un instrumento moi útil na aprendizaxe, nas relacións sociais e no desenvolvemento do individuo.
- LGB2.14.1. Identifica e describe os valores da escritura non só como unha ferramenta para organizar os pensamentos senón tamén como un instrumento para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.

Bloque 3. Funcionamento da lingua

- B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como da fraseoloxía.
- LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso de diferentes categorías gramaticais.
- LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega nas súas producións orais e escritas.
- B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.
- LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.
- B3.3. Recoñecer e explicar os procedementos de creación de palabras, os valores dos morfemas e as súas posibilidades combinatorias para crear novos termos e identificar a súa procedencia grega ou latina.
- LGB3.3.1. Recoñece e explica os procedementos de creación de palabras.
- LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.
- LGB3.3.3. Recoñece os valores de prefixos e sufixos e as súas posibilidades combinatorias para crear novas palabras.
- LGB3.3.4. Identifica a procedencia grega ou latina de prefixos e sufixos habituais no uso da lingua galega.

- B3.4. Recoñecer e usar a fonética da lingua galega.
 - LGB3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención á entoación, ás vogais de grao medio e ao *n* velar.
- B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.
 - LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.
- B3.6. Aplica e valora as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.
 - LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega nos discursos orais e escritos.
 - LGB3.6.2. Recoñece o valor funcional e social das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.
- B3.7. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión sintáctica.
 - LGB3.7.1. Analiza e usa correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión sintáctica.
- B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.
 - LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.
 - LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.
 - LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.
 - LGB3.8.4. Clasifica oracións segundo a natureza do predicado.
 - LGB3.8.5. Usa a terminoloxía sintáctica correcta.
- B3.9. Recoñecer, explicar e usar os nexos textuais de causa, consecuencia, condición, hipótese e os conclusivos, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.
 - LGB3.9.1. Recoñece, explica e usa os nexos textuais de causa, consecuencia, condición, hipótese e os conclusivos, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.
- B3.10. Identifica adecuadamente en textos alleos e propios a estrutura, a construción e xustificación dos parágrafos, a vinculación e progresión temáticas, e elabora textos de acordo con estes parámetros.
 - LGB3.10.1. Identifica a estrutura do texto, en construcións propias e alleas.
 - LGB3.10.2. Xustifica argumentadamente a división en parágrafos de textos propios e alleos.
 - LGB3.10.3. Identifica a progresión temática en textos propios e alleos.
 - LGB3.10.4. Elabora textos cunha estrutura apropiada, divididos en parágrafos e empregando os mecanismos de progresión temática.
- B3.11. Identificar e explicar os trazos que permiten diferenciar e clasificar os xéneros textuais, especialmente os argumentativos.
 - LGB3.11.1. Identifica e describe a estrutura e os trazos lingüísticos dos diferentes xéneros textuais, especialmente nos argumentativos, e aplícaos nas producións propias.
 - LGB3.11.2. Recoñece nun texto, e emprega nas producións propias, os distintos procedementos lingüísticos para a expresión da subxectividade.

- B3.12. Xustificar a adecuación dos textos, en función do contexto, do tema e do xénero e elaborar producións propias cunha adecuación apropiada.
- LGB3.12.1. Xustifica a adecuación das producións en función do contexto, do tema e do xénero textual.
 - LGB3.12.2. Elabora producións lingüísticas cunha adecuación apropiada ao contexto, ao tema e ao xénero textual.
- B3.13. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.
- LGB3.13.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.
- B3.14. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.
- LGB3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.

Bloque 4. Lingua e sociedade

- B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo, apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer e describir o papel da lusofonía nas linguas do mundo no século XXI.
- LGB4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e argumenta fundamentadamente e cun discurso propio a súa postura.
 - LGB4.1.2. Valora o plurilingüismo inclusivo, desde a lingua propia, como expresión da riqueza cultural da humanidade e argumenta cun discurso propio a súa postura.
 - LGB4.1.3. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e sabe describir a súa importancia dentro das linguas do mundo no século XXI.
 - LGB4.1.4. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da Rede en portugués (buscadores, enciclopedias e portais de noticias).
- B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados así como ás tendencias de evolución.
- LGB4.2.1. Coñece e describe a lexislación estatal e autonómica básica en materia lingüística.
 - LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.
 - LGB4.2.3. Analiza gráficas de distribución de linguas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.
 - LGB4.2.4. Describe a situación sociolingüística de Galicia e emprega a terminoloxía apropiada.
 - LGB4.2.5. Analiza as tendencias de evolución da lingua galega a partir da situación

sociolingüística actual.

- B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.
 - LGB4.3.1. Identifica os procedementos de normalización e argumenta axeitadamente a necesidade de continuar con este proceso na lingua galega.
 - LGB4.3.2. Distingue normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno.
 - LGB4.3.3. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.
 - LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.
- B4.4. Recoñecer os principais elementos de evolución da lingua galega, así como identificar as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da súa historia social, e sinalar as distintas etapas desde 1916.
 - LGB4.4.1. Recoñece os principais elementos da evolución da lingua galega desde 1916 ata a actualidade.
 - LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde 1916 e elabora textos expositivos sobre as diferentes etapas.
 - LGB4.4.3. Identifica as causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916.
 - LGB4.4.4. Identifica as consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916.
 - LGB4.4.5. Interpreta gráficos, táboas, textos e información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde 1916.
- B4.5. Describir a situación sociolingüística e legal das linguas de España.
 - LGB4.5.1. Describe a situación sociolingüística e legal das linguas de España e analiza criticamente textos (literarios e xornalísticos), gráficos ou documentos audiovisuais que traten sobre a situación sociolingüística do Estado español.
- B4.6. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.
 - LGB4.6.1. Sinala os prexuízos lingüísticos atribuíbles a calquera lingua e especialmente á galega e rebáteos cunha argumentación axeitada.
 - LGB4.6.2. Analiza a opinión propia sobre as linguas, detecta os prexuízos, en caso de os ter, e rebáteos argumentadamente.
- B4.7. Recoñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar.
 - LGB4.7.1. Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.
 - LGB4.7.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega.
 - LGB4.7.3. Valora a lingua estándar como variedade unificadora.
 - LGB4.7.4. Valora as variedades xeográficas da lingua galega como símbolo de riqueza lingüística e cultural e rexeita fundamentadamente calquera prexuízo sobre a variación diatópica.
 - LGB4.7.5. Recoñece as variedades diastráticas e diafásicas da lingua galega e describe o influxo da situación sociolingüística nelas.

- B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
 - LGLB5.1.1. Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
 - LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente os distintos períodos da literatura galega de 1916 ata a actualidade sinalando os seus principais trazos característicos.
- B5.2. Seleccionar, ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relaciona o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.
 - LGLB5.2.1. Selecciona, seguindo criterios razoados, obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade para a súa lectura.
 - LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.
 - LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada ou libre, textos de obras da literatura galega desde 1916 ata a actualidade, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.
 - LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período ou de diferentes períodos atendendo aos seus principais contidos, sinala os seus trazos característicos definitorios e pon todo en relación co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período ou períodos.
- B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
 - LGLB5.3.1. Le expresiva, compresiva ou dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
 - LGLB5.3.2. Participa con proveito de audicións de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade e escribe/debate, argumentadamente, sobre os seus valores literarios.
- B5.4. Elaborar traballos individuais ou en grupo nos que se describan e analicen textos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
 - LGLB5.4.1. Elabora traballos individual ou colectivamente nos que se describen e analizan textos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
- B5.5. Consultar fontes de información variadas e recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.
 - LGLB5.5.1. Consulta fontes de información variadas para a realización de traballos e cita axeitada destas.
 - LGLB5.5.2. Emprego de diferentes recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.
- B5.6. Crear ou recrear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.
 - LGLB5.6.1. Crea ou recrea textos de intención literaria partindo das características

dos traballados na aula.

LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.

V. TEMPORALIZACIÓN

A temporalización é orientativa xa que pode variar tanto a secuenciación dos contidos como a súa priorización en función do seguimento por parte do alumnado. Deste xeito o número de sesións dedicadas a cada unidade dependerá do ritmo de seguimento do alumnado.

1º TRIMESTR	Unidade 1 ✓	Unidade 2 ✓	Unidade3 ✓	Unidade 4 ✓
2º TRIMESTR	Unidade 5 ✓	Unidade 6 ✓	Unidade 7 ✓	Unidade 8 ✓
3º TRIMESTR	Unidade 9 ✓	Unidade 10 ✓	Unidade 11 ✓	Unidade 12 ✓ ✓

VI. AVALIACIÓN

1. AVALIACIÓN INICIAL.

É preciso, cando comeza o curso, coñecer aos nosos alumnos. Non só é importante avaliar o nivel de competencia curricular da cada un deles, senón que tamén debemos coñecer outros datos que nos permitirán axudarlle no día a día para mellorar a súa formación académica e a súa educación e identificar aqueles alumnos que precisan dun maior seguimento no seu proceso de aprendizaxe. Estes datos deben ser recadados polo titor correspondente como por exemplo o seu historial académico, a súa historia persoal, motivación, relación sociais etc... ben falando co seu titor do ano anterior ou ben cunha entrevista co alumno.

Para coñecer a competencia curricular do alumno , na área de lingua castelá e literatura , procederase a facer unha proba de avaliación inicial baseada en contidos do curso anterior que consistirá na lectura dun texto coas correspondentes preguntas de comprensión e gramática tipo test ou ben na elaboración dunha pequena redacción sobre calquera tema de interese acordado polo profesor.

2. AVALIACIÓN CONTINUA

A avaliación é unha parte básica no proceso de ensino-aprendizaxe pois proporciona os datos que permiten comprobar se se está desenvolvendo de forma axeitada. Terase en conta que a avaliación ha de ser continua, formativa e integradora.

Na área de lingua e literatura galega evaluarase a adquisición de obxectivos e competencias básicas dos alumnos tendo en conta:

- a) O traballo realizado polos alumnos.
- b) As preguntas e respostas do alumno no marco das explicacións.
- c) Os traballos individuais ou en equipo.
- d) Probas de expresión oral.
- e) Probas de expresión escrita.
- f) Actitudes do alumno fronte á materia ou área.
- g) Utilización das novas tecnoloxías e grado de participación nos traballos en grupo.

Cada alumno terá tres avaliacións, unha por trimestre, das cales ao final do curso obterase unha nota media. Para superar cada unha delas, o alumno terá que conseguir ao menos un cinco. Destas tres notas realizarase a nota media que corresponderá á avaliación final. As calificacións irán acompañadas da súa correspondente expresión numérica, como segue:

Insuficiente: 1, 2, 3, 4

Suficiente: 5

Ben: 6

Notable: 7, 8.

Sobresaínte: 9, 10

Valorarase a actitude positiva ante a materia, o traballo desenvolto na clase, a participación activa, o comportamento axeitado e a asistencia. Polo contrario penalizaran as mesmas actitudes cando estas se desenvolvan con apatía e desinterés ou cando non teñan lugar. Este aspecto valorarase con un 30% da nota global.

Tamén se valorará o grao de participación, percepción, análise, creatividade e capacidade de traballar en equipo. As actividades e traballos realizados polos alumnos, tanto na aula, como aquelas programadas para a casa, que permiten valorar a utilización de fontes de información e a profundidade do tema tratado, utilización da linguaxe, ortografía etc.

En canto á realización de tarefas, terase en conta neste apartado os seguintes puntos e os seus correspondentes aspectos avaliábeis positiva ou negativamente:

- Expresión oral: o seguimento e a observación da actividade oral diaria o alumno valorará con un criterio máis cualitativo que cuantitativo aspectos como: a claridade articulatória, fluidez verbal, adecuación á situación comunicativa, soltura na expresión oral.
- Comprensión lectora: Asimilación da idea central e das secundarias, asimilación do léxico no seu contexto e asimilación da estrutura do texto.
- Expresión escrita: Delimitación do tema que se vai a tratar, coherencia e cohesión do texto, aplicación dos coñecementos ortográficos, morfolóxicos, sintácticos e léxico-semánticos,
- Caderno de clase: tendo en conta que o caderno de clase debe recoller de maneira apropiada e rigorosa toda a actividade desenvolto polo alumno tanto na clase como na casa, a corrección do mesmo valorará:
 - a ordeación dos contidos
 - a presentación e limpeza
 - a orde,

- a realización das actividades,
- corrección dos erros.
- a escritura e ortografía

Para avaliar cada unidade faremos unha proba escrita mediante preguntas de resposta breve, tipo test ou de desenvolvemento dalgún contido da unidade. Este tipo de probas valerá **un 70% da nota global** e avaliarase mediante as rúbricas que podemos atopar ao final desta programación.

Para avaliar ao alumno por medio de traballos tipo redacción ou descripcións, comprensión de texto, actitude, interese e esforzo na clase que sumarán o **30%** á nota global utilizaremos tamén rúbricas (exemplos na última páxina).

No caso de non avaliar mediante rúbricas e avaliando a ortografía poderase descontar ao alumno **0,25** da nota por cada falta ortográfica e 0.10 por cada acento.

En cada trimestre os alumnos terán que ler obrigatoriamente un libro de lectura indicado polo profesor a comezo do trimestre. O profesor avaliará esta tarefa mediante fichas de actividades que facilitan a comprensión da lectura do libro ou ben mediante unha proba escrita con preguntas ou tipo test sobre o libro lido.

1º TRIMESTRE: O grupo. An Alfaya.Xerais

2º TRIMESTRE Os nenos da varíola. María Solar. Galaxia

3º TRIMESTRE: Os vellos non deben de namorarse. Castelao. Galaxia

3. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA.

A proba extraordinaria de xuño versará sobre os contidos desenvolvidos durante todo o curso académico e consistirá nun exame escrito de preguntas tipo test, desenvolvemento de contidos da materia, ou preguntas de respostas breves.

4. AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES DE CURSOS ANTERIORES.

Cando o alumno promocionase con nota negativa en lingua e literatura galega e lingua e literatura castelá do curso anterior, a avaliación destas corresponderá ao profesor ou profesora da materia respectiva do curso actual, de acordo cos criterios establecidos polo departamento.

O alumno terá un seguimento especial por parte do profesor. O departamento conta con material de apoio para reforzar ou recuperar contidos do curso anterior, polo que o profesor, se o considera oportuno, esixirá ao alumno traballo complementario que o axude a aprobar a materia.

Para avaliar a materia pendente de **3º** o profesor optará por realizar unha **proba teórica**, en data por determinar a comezos do 3º trimestre, e /ou ben mediante a realización dalgún **traballo escrito** a entregar no 3º trimestre. O contido do mesmo será especificado polo profesor pero en todo caso conterá preguntas guiadas sobre literatura, ortografía, gramática, sintaxe, e léxico. Se o profesor xulga positivamente o traballo, o alumno terá superada a materia. No caso de que non se entregue o traballo o alumno obterá unha nota negativa e non superará a materia.

Na proba escrita que se realizará no mes de maio o alumno deberá obter un mínimo dun **45%** para superar a materia que fará media coa nota conseguida no traballo, se é o caso.

Considerarase superada a asignatura de 3º en todos os casos cando o alumno aprobara a materia de 3º

VII. METODOLOXÍA E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS XERAIS QUE SE HAN DE UTILIZAR NA ÁREA.

Traballar de maneira competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento e o alumnado adquire un maior grado de protagonismo.

A área de Lingua Galega e literatura é unha materia das denominadas instrumentais, polo que no traballo de aula o docente manexa dous obxectivos fundamentais: a consecución de obxectivos curriculares a través dos contidos de currículo e o desenvolvemento de habilidades que favorezan a aprendizaxe dos alumnos noutras áreas.

Neste proceso é necesario **o adestramento individual e o traballo reflexivo** de procedementos básicos da materia: a comprensión oral e lectora, a expresión oral e escrita e a argumentación que son, obviamente, extrapolables a outras áreas e contextos de aprendizaxes.

Nalgúns aspectos da área, fundamentalmente naquelas que perseguen as habilidades de comunicación entre iguais e o desenvolvemento da expresión e comprensión oral, o **traballo en grupo colaborativo** achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha plataforma inmejorable para adestrar a competencia comunicativa.

Desde o coñecemento da diversidade da aula e en resposta ás múltiples intelixencias predominantes no alumnado, o desenvolvemento de actividades desde a **teoría das intelixencias múltiples** facilita que todos os alumnos e as alumnas poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos que se adquiran para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

Na área de Lingua Castelá e literatura é indispensable a **vinculación a contextos reais** e a aplicación dos conceptos máis abstractos para mellorar o desenvolvemento lingüístico do alumno. Para iso, as tarefas competenciais propostas facilitarán este aspecto e permitirán a contextualización de aprendizaxes en situacións cotiás e próximas aos alumnos.

VIII. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN

Á hora de establecer as medidas de atención á diversidade e inclusión habemos de recompilar, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo, debe coñecerse a relativa a:

- O número de alumnos e alumnas.
- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.
- As necesidades que se puidesen identificar; cómpre pensar nesta fase en como se poden abordar (planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto aos aspectos competenciais.

- Os desempeños competenciais prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia.
- Os aspectos que se deben ter en conta ao agrupar os alumnos e as alumnas para os traballos cooperativos.
- Os tipos de recursos que se necesitan adaptar a nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes. A partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. *(Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).*
- Saber as medidas organizativas a adoptar. *(Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).*
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.
- Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe; especialmente, co titor.

IX. CRITERIOS METODOLÓXICOS E ESTRATEXIAS DIDÁCTICAS XERAIS QUE SE HAN DE UTILIZAR NA ÁREA.

Traballar de maneira competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento e o alumnado adquire un maior grado de protagonismo.

A área de Lingua Galega e Literatura é unha materia das denominadas instrumentais, polo que no traballo de aula o docente manexa dous obxectivos fundamentais: a consecución de obxectivos curriculares a través dos contidos de currículo e o desenvolvemento de habilidades que favorezan a aprendizaxe dos alumnos noutras áreas.

Neste proceso é necesario **o adestramento individual e o traballo reflexivo** de procedementos básicos da materia: a comprensión oral e lectora, a expresión oral e escrita e a argumentación que son, obviamente, extrapolables a outras áreas e contextos de aprendizaxes.

Nalgúns aspectos da área, fundamentalmente naquelas que perseguen as habilidades de comunicación entre iguais e o desenvolvemento da expresión e comprensión oral, o **traballo en grupo colaborativo** achega, ademais do adestramento de habilidades sociais

básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha plataforma in mellorable para adestrar a competencia comunicativa.

Desde o coñecemento da diversidade da aula e en resposta ás múltiples intelixencias predominantes no alumnado, o desenvolvemento de actividades desde a **teoría das intelixencias múltiples** facilita que todos os alumnos e as alumnas poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos que se adquiran para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

Na área de Lingua Galega e Literatura é indispensable a **vinculación a contextos reais** e a aplicación dos conceptos máis abstractos para mellorar o desenvolvemento lingüístico do alumno. Para iso, as tarefas competenciais propostas facilitarán este aspecto e permitirán a contextualización de aprendizaxes en situacións cotiás e próximas aos alumnos.

10. RECURSOS DIDÁCTICOS

- O libro do alumnado para a área de Lingua Galega e Literatura 4.º ESO.
- A Proposta didáctica para Lingua Galega e Literatura 4.º ESO.
- Os recursos fotocopiáveis da Proposta didáctica, que recollen lecturas complementarias; actividades de reforzo e de ampliación; material para o desenvolvemento das competencias; fichas de autoavaliación e a Adaptación curricular.
- O libro dixital.
- A web do profesorado.
- Os cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.
- Os cadernos de carácter didáctico monográficos (Deseño de rúbricas e Avaliación externa) e de estratexias metodolóxicas (Portfolio e Aprendizaxe cooperativa).

X. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTA DE MELLORA
Realiza a avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.		
Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.		
Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.		
Corrige e explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e as alumnas, e dá pautas para a mellora das súas aprendizaxes.		
Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos.		
Favorece os procesos de autoavaliación .		
Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.		
Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.		
Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, o niveis dos estudantes, etc.		
Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.		

X.INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA,

Neste apartado pretendemos promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programación didáctica. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que permitan ao docente avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

Utilizaremos unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto; esta realizarase ao final de cada trimestre, para así poder recoller as melloras no seguinte. A devandita ferramenta descríbese a continuación:

ASPECTOS A AVALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos da unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Portfolio de evidencias dos estándares de aprendizaxe			
Atención á diversidade			
Interdisciplinariedade			

XI. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN (RÚBRICAS)

NOME _____ CURSO _____ DATA _____

RÚBRICA DE AVALIACIÓN DE TEXTOS ESCRITOS E REDACCIÓN

	EXCELENTE (9-10)	BEN (7-8)	CORRECTO(4-5)	INADECUADO(1-2-3)
PRESENTACIÓN	Entendese a letra con claridade. Presenta o escrito limpo, ordenado, sen borróns e coas marxes adecuadas	Enténdese a letra con claridade, hai alguna corrección esporádica pero o aspecto xeral do texto é de limpeza. Garda as marxes xeralmente.	Enténdese a letra na maior parte dos casos ou hai máis dun borrón	Non se entende ou ao aspecto que presenta é de suciedade. Non garda marxes
ORTOGRAFÍA E GRAMÁTICA	Cóñece e aplica as normas ortográficas, polo que non hai erros ortográficos	Hai como máximo 2 erros ortográficos nun texto de mínimo de 20 liñas.	Hai entre 2 e 6 erros ortográficos nun texto de mínimo de 20 liñas.	Hai máis de 6 erros ortográficos nun texto de mínimo de 20 liñas.
EXTENSIÓN	O exercicio escrito adáptase á extensión esixida.	O exercicio presenta menos da extensión esixida.	O exercicio escrito presenta a metade da extensión esixida.	O exercicio non se adapta á extensión esixida.
ADECUACIÓN Ó CONTIDO	Abórdase o contido que se pediu.	Nalgúns parágrafos non se aborda o que se pediu.	A maior parte do texto non aborda o que se pediu.	O texto non reflicte o tema que se pediu.
TEMPO DE ENTREGA	A entrega realízase na data de entrega.	A entrega realízase cun día de atraso	A entrega realízase con dous días de retraso	A entrega realízase con tres días de retraso ou máis.
ARGUMENTACIÓN DE IDEAS / COHERENCIA	Presenta ideas ben argumentadas . O traballo está ben estruturado e presenta introdución, desenvolvemento e conclusión. Texto redactado de forma coherente	Presenta ideas ben estruturadas con algún erro. É bastante coherente.	Non houbo preparación previa. Non presenta ideas ben argumentadas. Hai ideas confusas. A conclusión non é moi clara.	Non houbo planificación, hai fallos importantes de estrutura e a conclusión non é clara.

RESULTADO GLOBAL (suma puntuación/6).....

NOME _____ CURSO _____ DATA _____

RÚBRICA PARA A AVALIACIÓN DUN EXAME ESCRITOS

	EXCELENTE (9-10)	BEN (7-8)	CORRECTO(4-5)	INADECUADO(1-2-3)
PRESENTACIÓN	Todas as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Case todas ou a maioría as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude	Poucas respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respostas non están presentadas con limpeza e pulcritude.
ORTOGRAFÍA E GRAMÁTICA	Non hai erros gramaticais, ortográficos ou de puntuación e o texto ou respostas lense con fluidez	Case non hai erros gramaticais e hai unha ou dúas faltas ortográficas.	Hai entre dous e 6 erros ortográficos e bastantes erros gramaticais e de puntuación. O texto ten alguna dificultade para entenderse.	Hai máis de 6 erros ortográficos, moitos erros gramaticais e de puntuación e o texto non se entende.
PRECISIÓN DAS RESPONSTAS	Todas as respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	Case todas todas ou a maioría das respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión	Poucas respostas desenvolven o tema con claridade ,precisión e concisión.	A maiorías das respostas non desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.
Nº DE PREGUNTAS RESPONDIDAS	Todas as preguntas están respondidas.	Respondeu a maioría das preguntas	Respondeu a metade das preguntas.	Respondeus menos da metade das preguntas.

RESULTADO GLOBAL (suma puntuación/4).....

NOME _____ CURSO _____ DATA _____

REXISTRO DA PARTICIPACIÓN E A INTERVENCIÓN DO ALUMNADO NA MATERIA

	SEMPRE (10-9)	A MIÚDO (8-7)	CASE SEMPRE (6, 5, 4)	NUNCA OU CASE NUNCA (3, 2, 1)
Formula preguntas relativas aos contidos abordados na materia.				
Mostra iniciativa á hora de resolver problemas formulados dentro do marco da materia				
Ten inquietude e curiosidade polos contidos da materia				
Relaciona información tratada na materia con experiencias propias				
Sintetiza a información que estudou e traballou				
Mostra interese pola materia				
Esfórzase en traballar e aprender a materia.				

RESULTADO GLOBAL (suma puntuación /7).....

NOME _____ CURSO _____ DATA _____

REXISTRO DE AUTOAVALIACIÓN DE ACTITUDES

	SEMPRE (3)	A MAIORÍA DAS VECES (2)	POUCAS VECES (1)
Organicei as miñas tarefas e o meu tempo.			
Fun responsable e realicei as miñas tarefas.			
Aprendín os contidos e as técnicas da uniade.			
Mostrei interese e esforceime por aceptar os meus erros.			
Cooperei e fun respectuoso nas tarefas realizadas en equipo			
Tomei medidas para mellorar a miña aprendizaxe			

Se o teu resultado é inferior a 2, a túa actitude debe mellorar.

Se o teu resultado é 2, a túa actitude pode mellorar.

Se o teu resultado é superior a 2, a túa actitude debe serguir así.

RESULTADO GLOBAL (suma puntuación / 6) -----

13. UNIDADES DIDÁCTICAS

UNIDADE 2 : O ouro do Sil**Descrición da unidade**

A dobre páxina inicial lévanos ao século II, cando os romanos escavaron o túnel de Montefurado. Unha fermosa imaxe e o texto (locutado) que a acompaña introdúcennos nunha unidade onde o vocabulario que se vai traballar é, precisamente, o paso do tempo... cronolóxico.

A lectura elixida nesta ocasión é «Sobre a morte do Bieito», un dos relatos que compoñen *Dos arquivos do trasno*, de Rafael Dieste, e servirá para traballar o punto de vista nos textos narrativos, ademais doutros aspectos relacionados coa análise e o comentario. Sobre a narrativa volverase nas seccións dedicadas ao estudo literario, que se centran no Grupo Nós e na obra de dous dos autores máis significativos: Vicente Risco e Otero Pedrayo. Á parte de espertar no alumnado o interese polo noso patrimonio cultural, trátase de axudarlles a desenvolver o pensamento crítico e a argumentar as opinións persoais; para iso, ofréceselles unhas pautas no «Obradoiro de expresión».

En canto ao aspecto estritamente lingüístico, a presente unidade continúa a explicación do sistema fonolóxico do galego que se iniciara na anterior; esta vez, aborda o consonantismo. Fonéticos son algúns dos trazos que distinguen unhas zonas dialectais doutras, como se verá en «Lingua e sociedade», que se ocupa das variedades diatópicas. O espazo destinado ao repaso de contidos de cursos previos volve sobre o xénero dos nomes e adxectivos, que se practica por medio de abundantes exercicios e co apoio da información que achega o «Apéndice».

Para rematar, ofrécese un texto que retoma o campo semántico do tempo e revisa o estudado a través de actividades de aplicación.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO do relato «Sobre a morte do Bieito» (Rafael Dieste: *Dos arquivos do trasno*, Ed. Galaxia). O narrador e o punto de vista.
- **Lingua:** VOCABULARIO: O tempo cronolóxico. REPASO DE MORFOLOXÍA: O xénero. ESTUDO DA LINGUA: Fonética (2). Consonantismo. LINGUA E SOCIEDADE: Variedades da lingua. Variedades xeográficas.
- **Literatura:** O Grupo Nós. ANTOLOXÍA: Textos de Vicente Risco e Otero Pedrayo. COMENTARIO DE TEXTO: «O fidalgo», tomado d'*O fidalgo e outras narracións*, de Otero Pedrayo. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O comentario crítico.

Péchase a unidade cunha dobre páxina (APLICA O QUE SABES), que lles permitirá aos alumnos e alumnas autoavaliar o que aprenderon. En conxunto, preténdese que adquiran os seguintes coñecementos:

- Que tipos de narradores hai e en que se diferencian.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do tempo cronolóxico.
- Cales son os fonemas consonánticos do galego e que trazos os definen.
- Que son as variedades xeográficas da lingua e que trazos identifican cada bloque dialectal.
- Cales foron as principais achegas do Grupo Nós á cultura galega e quen foron os seus principais representantes.
- Cales son as principais características e os títulos máis importantes da obra de Vicente Risco e Otero Pedrayo.
- Como se elabora un comentario crítico.

Temporalización:

Outubro: ☐ ☐ ☒ ☐

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos narrativos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co tempo cronolóxico.
- Identificar o xénero dos nomes, formar o feminino e establecer a correcta concordancia co adxectivo.
- Coñecer o sistema fonolóxico e a fonética do galego, con especial atención ás consoantes.
- Coñecer as variedades internas da lingua e identificar os trazos que diferencian as distintas zonas dialectais.
- Coñecer e valorar as achegas do Grupo Nós e dos seus principais representantes á cultura galega e, en concreto, ao ámbito literario.
- Elaborar o comentario crítico dun texto seguindo uns pasos dados.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.	CCL, CD
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B2.1. Comprensión, interpretación e análise dun texto narrativo.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo, o guión de traballo, as táboas...	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (diccionario) para solucionar problemas de comprensión.	
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico referido ao tempo cronolóxico, suficientemente amplo e preciso, co apoio do diccionario.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso, de diferentes categorías gramaticais, sobre o tempo cronolóxico.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais, sobre o tempo cronolóxico.	CCL, CAA
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL, CD
B3.6. Aplicación e valoración das normas morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas morfolóxicas da lingua galega referidas ao correcto uso do xénero.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas morfolóxicas de formación do feminino e de concordancia de xénero.	CCL, CAA

B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego: consonantismo.	B3.4. Coñecer o sistema fonolóxico e a fonética do galego, con especial atención ás consoantes.	LGB3.4.1 Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención ás consoantes e, en concreto, ao n velar.	CCL, CAA
B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega. Uso normalizado da variante dialectal propia da zona.	B4.7. Coñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.	LGB4.7.1. Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.	CCL,
		LGB4.7.4. Valora as variedades xeográficas da lingua galega como símbolo de riqueza lingüística e cultural.	CSC
B2.3. Comprensión e interpretación de textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais de consulta, como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.	B2.3. Comprender e interpretar textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais de consulta, como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.	LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas.	CCL
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente a relevancia do Grupo Nós no panorama literario galego e sinala os principais trazos característicos da obra de Risco e Otero Pedrayo.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas comprensivas e expresivas de textos narrativos representativos de autores do Grupo Nós.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos representativos de autores do Grupo Nós.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos de Vicente Risco e Otero Pedrayo.	CCL, CCEC
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas de autores do Grupo Nós.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas de autores do Grupo Nós.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de autores do Grupo Nós, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta de forma guiada textos narrativos de Vicente Risco e Otero Pedrayo.	
B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo.	B4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo e argumenta fundamentadamente e cun discurso propio a súa postura.	CCL, CCEC, CAA
B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	B2.9. Empregar estratexias e técnicas axeitadas para producir escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	LGB2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso.	CCL,
		LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos é correcta e que non se cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de presentación.	CAA

B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea un texto argumentativo propio a partir dunhas viñetas dadas.	CCL, CAA
B5.6. Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula, co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL,
		LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	CCEC, CSIEE

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.	- Escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Escoita dos textos 1, 2 e 3 da actividade 5 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo, o guión de traballo, as táboas...	- Actividade 4 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade do «Obradoiro de expresión». - Actividade 9 do «Comentario de texto» do LA. - Actividades 1 e 3 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de resumo na «Lectura complementaria».
LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (diccionario) para solucionar problemas de comprensión.	- Actividade 1 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 1 do «Comentario de texto» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Lectura e actividades do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 5 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade do «Obradoiro de expresión». - «Lectura complementaria» e actividades sobre ela.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	- Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do apartado «Lingua e sociedade». - Visualización da curtametraxe que se suxire na lectura da unidade do LA. - Consulta das páxinas web que se propoñen para resolver as actividades dos distintos apartados do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais, sobre o tempo cronolóxico.	- Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividades 2 e 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do «Tratamento da diversidade». - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	- Actividade 1 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Consulta do apéndice do 1.º trimestre do LA para realizar as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas morfolóxicas de formación do feminino e de concordancia de xénero.	- Actividades do apartado «Repaso de morfoloxía» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención ás consoantes e, en concreto, ao <i>n</i> velar.	- Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de definir e identificar fonemas. - Actividades interactivas dos RD.

LGB4.7.1. Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar fenómenos dialectais e identificar as zonas de onde son característicos. - Actividades da ficha de traballo 2 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.7.4. Valora as variedades xeográficas da lingua galega como símbolo de riqueza lingüística e cultural.	- Apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Ficha de traballo 2 do TD.
LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas.	- Apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades 6 e 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente a relevancia do Grupo Nós no panorama literario galego e sinala os principais trazos característicos da obra de Risco e Otero Pedrayo.	- Apartado «Literatura» do LA. - «Lectura complementaria». - Actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre un texto de Vicente Risco. - Actividades interactivas dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos de Vicente Risco e Otero Pedrayo.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de autores do Grupo Nós, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.3. Comenta de forma guiada textos narrativos de Vicente Risco e Otero Pedrayo.	- Actividades sobre os textos do apartado «Antoloxía» do LA. - Actividades do «Comentario de texto» do LA.
B4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e argumenta fundamentadamente e cun discurso propio a súa postura.	- Texto 3 e actividades sobre el no apartado «Antoloxía» do LA.
LGB2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso.	- Apartado «Obradoiro de literatura» do LA.
LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos é correcta e que non se cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de presentación.	- Apartado «Obradoiro de literatura» do LA.
LGB2.13.2. Crea un texto argumentativo propio a partir dunhas viñetas dadas.	- Apartado «Obradoiro de literatura» do LA.
LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	- Actividade de expresión escrita do «Comentario da lectura» do LA.
LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Opina acerca de temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase para facer postas en común.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, apéndice do libro, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Realiza as actividades interactivas do LD para reforzar e asimilar mellor os contidos.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos e emocións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Valora a beleza da paisaxe. Aprecia a composición de textos como expresión artística.

<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Valora e respecta o galego e as súas variedades dialectais como signo de identidade do pobo, e rexeita calquera forma de discriminación cara á lingua.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de intervir nas postas en común e de facer comentarios críticos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Ten en conta e aplica as pautas que achega o libro para observar e interpretar información con sentido crítico, e para elaborar opinións propias sobre a base de argumentos sólidos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e táboas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «O ouro do Sil».

- Comentamos en gran grupo a foto do túnel de Montefurado, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Buscamos imaxes en Internet da Boca do Monte e poñemos en común as impresións.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Sobre a morte do Bieito») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos a diferenza entre autor e narrador e mostramos exemplos de cada tipo de narrador (en 1.ª, en 2.ª e en 3.ª persoa).
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Lemos a lectura complementaria (LC) e realizamos as actividades sobre ela.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado co tempo cronolóxico.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 4: Repasamos o xénero de nomes e adxectivos e aplicamos na práctica as regras de formación do feminino.

- Consultamos o apéndice do LA para realizar as actividades.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos as actividades complementarias da PD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 5: Analizamos o sistema consonántico do galego, con especial atención ao *n* velar.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Consultamos na Rede o *Dicionario de pronuncia da lingua galega*.
- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD, de definir e identificar fonemas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Identificamos as variedades internas da lingua e coñecemos os trazos que caracterizan as distintas variantes dialectais.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD relacionadas cos fenómenos dialectais.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 2 do TD.

- Consultamos en Internet o Atlas Lingüístico Galego e a páxina «A nosa fala», e escoitamos textos dialectais na web do Arquivo sonoro do Consello da Cultura Galega.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 7: Coñecemos o labor do Grupo Nós, así como os seus principais representantes.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Lemos e analizamos o relato «O fidalgo», de Otero Pedrayo, que se propón como comentario de texto.

Tarefa 8: Realizamos un comentario crítico.

- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa elaboración.
- Redactamos o comentario crítico dunhas viñetas dadas.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «O ouro do Sil» e da lectura inicial co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Escoita de textos orais de diferentes zonas dialectais para identificar os trazos que as caracterizan e valorar a riqueza da diversidade lingüística.
- Utilización de mapas mudos para que os propios alumnos e alumnas tracen isoglosas e sitúen determinados fenómenos da fala.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; utilizar o dicionario e outros manuais de consulta; etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Creación de textos e lectura posterior en voz alta para que os demais valoren a creatividade de cada alumno/-a e así favorecer o xuízo crítico e o traballo cooperativo.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.
- Desenvolvemento do pensamento crítico do alumnado (acerca dos prexuízos lingüísticos, sobre o que ocorre no seu contorno próximo ou sobre información que achegan os medios), a partir de exemplos e facendo fincapé na importancia tanto de observar con obxectividade como de argumentar as opinións propias.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.

- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:
<http://anayaeducacion.es>
<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
 - Como vou minimizar as dificultades?
 - Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
 - Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?
-

UNIDADE 3 : As termas de Ourense**Descrición da unidade**

Nesta ocasión, a dobre páxina inicial aborda a oralidade a partir dun texto sobre as termas de Ourense, acerca do que se formulan preguntas de comprensión e se propoñen tarefas de busca de información.

A auga ten tamén unha importante presenza na lectura da unidade, que ofrece a aterradora imaxe dun rapaz —o Suso— afogado no río. E en relación co relato de Ferrín, trabállase o léxico do medo no apartado de «Vocabulario». Así, auga e morte constitúen o eixe semántico que articula as distintas seccións, e aparecen pechando o tema (nos balnearios de Galicia) ou entre os textos seleccionados para a «Antoloxía» (como en *Un ollo de vidro*).

En canto ao funcionamento da lingua, faise un breve repaso do número —a través de exercicios de aplicación para os que se pode consultar o «Apéndice» do trimestre— e logo céntrase no estudo da sintaxe, que se estenderá ao longo de boa parte do curso.

E no relativo á cuestión sociolingüística, continúa a análise das variedades de uso, que se iniciara na unidade anterior (coa diversidade dialectal) e concluirá na seguinte (cos rexistros).

As páxinas de «Literatura» xiran arredor da figura de Castelao. En primeiro lugar, achégase unha breve biografía, que recolle a súa intensa actividade política e intelectual. A continuación, inclúese un percorrido pola súa obra literaria e gráfica, con información e algúns exemplos ilustrativos. Para o «Comentario de texto» elixiuse unha escena d'*Os vellos non deben de namorarse*. Tamén se escolleu un texto de Castelao como modelo para crear microrrelatos no «Obradoiro de escritura».

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO do relato «O Suso» (Xosé Luís Méndez Ferrín: *O crepúsculo e as formigas*, Edicións Xerais). O espazo e o tempo narrativos.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Medos e arrepíos. REPASO DE MORFOLOXÍA: O número. ESTUDO DA LINGUA: A frase. LINGUA E SOCIEDADE: Variedades socioculturais ou diastráticas.
- **Literatura:** Castelao. ANTOLOXÍA: Textos tomados d'*Un ollo de vidro*, *Sempre en Galiza* e *Os dous de sempre*. COMENTARIO DE TEXTO: Lance I, escena I, d'*Os vellos non deben de namorarse*. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: Os microrrelatos.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que son o espazo e o tempo narrativos e que papel desempeñan no desenvolvemento dos feitos narrados.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras e expresións conforman o campo semántico do medo.
- Que é un enunciado e que cal é a diferenza entre *frase* e *oración*.
- Cal é a estrutura sintáctica da frase e que tipos de frase hai.
- Que son e cales son os niveis de lingua.
- Que trazos distinguen as variedades específicas da lingua.
- De que maneira contribuíu Castelao ao desenvolvemento da literatura e da cultura galega en xeral.
- Cales son as principais características e os títulos máis importantes da obra de Vicente Risco e Otero Pedrayo.
- Que características definen o subxénero narrativo do microrrelato e como escribir un, a partir de modelos dados.

Temporalización:

Novembro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos narrativos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co medo.
- Identificar o número dos nomes e adxectivos, formar o plural e establecer a correcta concordancia.
- Diferenciar entre frase e oración, recoñecer a estrutura sintáctica da frase e identificar os tipos de frases que hai.

- Coñecer e identificar as variedades socioculturais da lingua.
- Coñecer e valorar as achegas de Castelao á cultura galega e, en concreto, ao ámbito literario.
- Crear microrrelatos seguindo uns pasos e uns modelos dados.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o guión, as táboas...	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
		LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos.	
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como da fraseoloxía.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
		LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	

B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL, CD
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas morfolóxicas da lingua galega referidas ao correcto uso do número e as regras de acentuación.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas morfolóxicas de formación do plural e de concordancia de número, así como as regras de acentuación.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación sintáctica; estruturas sintácticas.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados, identificando as principais regras de combinación sintáctica.	LGB3.8.1. Recoñece frases e identifica a palabra nuclear que a organiza sintáctica e semanticamente.	CCL, CAA
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	CCL
B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades diastráticas da lingua galega.	B4.7. Coñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades diastráticas da lingua galega.	LGB4.7.5. Recoñece as variedades diastráticas da lingua galega.	CCL, CSC
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente a contribución de Castelao á literatura e, en xeral, á cultura galega, e recoñece as principais características tanto da súa obra como do seu pensamento.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos narrativos, teatrais e ensaísticos representativos de Castelao.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos narrativos, teatrais e ensaísticos de Castelao.	LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos narrativos, teatrais e ensaísticos de Castelao.	CCL
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun poema de Rosalía e dun texto teatral de Castelao.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de Castelao, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época do Grupo Nós.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos de Castelao, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época do Grupo Nós.	

B5.6. Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula, co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL, CCEC, CSIEE
		LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD, CAA

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	- escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo, o guión, as táboas...	- Actividades 5 e 10 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 2 sobre o texto 1 da «Antoloxía». - Actividade 2 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade 1 da LC.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Lectura e actividades do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades sobre o texto 2 da «Antoloxía». - Actividade 1 do «Obradoiro de expresión». - Actividades 2 a 6 da LC.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	- Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	- Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do apartado «Lingua e sociedade». - Visualización do vídeo da representación teatral d'Os vellos non deben de namorarse, que se suxire no «Comentario de texto» da unidade do LA. - Consulta das páxinas web que se propoñen para resolver as actividades dos distintos apartados do LA.
LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos.	- Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividades 1, 2, 3 e 6 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 3 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de identificación de léxico referido ao medo na ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	- Actividade 5 do apartado «Vocabulario» do LA.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	- Actividade 4 do apartado «Vocabulario» do LA. - Consulta do apéndice do 1.º trimestre do LA para realizar as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas morfolóxicas de formación do plural e de concordancia de número, así como as regras de acentuación.	- Actividades do apartado «Repaso de morfoloxía» do LA. - Actividades 6, 7 e 8 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de morfoloxía na ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.

LGB3.8.1 Recoñece frases e identifica a palabra nuclear que a organiza sintáctica e semanticamente.	- Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	- Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificación e análise de frases. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.7.5. Recoñece as variedades diastráticas da lingua galega.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar trazos característicos dun determinado nivel de lingua. - Actividades da ficha de traballo 2 do TD.
LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente a contribución de Castelao á literatura e, en xeral, á cultura galega, e recoñece as principais características tanto da súa obra como do seu pensamento.	- Apartado «Literatura» do LA. - LC. - Comentario sobre a figura de Castelao nos RD. - Actividades interactivas dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos narrativos, teatrais e ensaísticos de Castelao.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun poema de Rosalía e dun texto teatral de Castelao.	- Audición do poema «Eu ben vin estar o moucho», no apartado «Vocabulario». - Audición do fragmento tomado d' <i>Os vellos non deben de namorarse</i> , no «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de Castelao, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época do Grupo Nós.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto». - Actividade da ficha de lectura 1 do TD.
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos de Castelao, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época do Grupo Nós.	- Actividades do «Comentario de texto».
LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	- Actividade de expresión escrita do «Comentario da lectura» do LA.
LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	- Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	- Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.	Entende a importancia de facer un uso responsable da auga.
	Desenvolver e promover hábitos de vida saudable.	Mostra interese por coñecer os beneficios para a saúde das augas termais.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en postas en común.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Utiliza a linguaxe corporal na dramatización de textos teatrais.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, apéndice do libro, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Crea unha presentación utilizando a información obtida na Rede.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos e emocións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Crea unha presentación utilizando ferramentas informáticas e enriquecéndoa con imaxes, audios, animacións...
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Valora e respecta o galego e as súas variedades diastráticas como signo de identidade do pobo, e rexeita calquera forma de discriminación cara á lingua.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza manuais de consulta, buscadores de Internet, aplicacións informáticas, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de carácter oral.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nas creacións propias.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e táboas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «As termas de Ourense».

- Comentamos en gran grupo a foto das termas, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos información na Rede, investigamos acerca de cidades termais europeas e facemos unha posta en común.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («O Suso») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos a importancia do espazo e o tempo narrativos no desenvolvemento dos feitos narrados.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado co medo.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD, de identificar léxico relacionado co medo.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos o número, aplicamos na práctica as regras de formación do plural e establecemos a correcta concordancia.

- Consultamos o apéndice do LA para realizar as actividades.
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Explicamos que é un enunciado, diferenciamos entre frase e oración e identificamos as distintas clases de frases segundo cal sexa o núcleo.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificación e análise de frases.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Identificamos distintos niveis de lingua e coñecemos algunhas linguaxes específicas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD relacionadas cos niveis de lingua.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 2 do TD.

Tarefa 7: Profundamos no coñecemento da figura e da obra de Castelao e reflexionamos sobre a súa contribución á literatura e á cultura galega en xeral.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.

- Realizamos a actividade complementaria dos RD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Escoitamos, lemos e analizamos o lance I d'Os vellos non deben de namorarse, que se propón como comentario de texto.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 8: Escribimos microrrelatos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa elaboración.
- Lemos e comentamos os microrrelatos que contén o blog *A fonte do corvo*.
- Redactamos un microrrelato, tendo en conta os inicios que propón o LA.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «As termas de Ourense», da lectura inicial e do fragmento tomado d'Os vellos non deben de namorarse (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Recompilación de léxico propio da xerxa xuvenil para elaborar un dicionario entre todos.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Valoración, a partir da reflexión, da transcendencia que tivo o labor de figuras como Castelao no desenvolvemento da literatura e, en xeral, da cultura galega.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Desenvolvemento de actividades que favorezan a desinhibición necesaria para escenificar textos teatrais.
- Lectura dramatizada ou representación do texto teatral que se achega no apartado «Comentario de texto», coidando a entoación e utilizando a linguaxe textual.
- Creación de textos e lectura posterior en voz alta para que os demais valoren a creatividade de cada alumno/-a e así favorecer o xuízo crítico e o traballo cooperativo.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.

- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

UNIDADE 4 : Festival da Luz

Descrición da unidade

Esta é unha unidade con moita arte, que se abre cunha dobre páxina dedicada ao Festival da Luz e se articula sobre a base de diferentes manifestacións artísticas.

Así, comeza coa música que congrega en Boimorto a artistas de todo o mundo e a un público cada ano máis numeroso.

A continuación, a lectura achéganos ao ámbito da arquitectura, que volve no «Vocabulario», onde se traballa o léxico pertencente a este campo semántico.

Arte é tamén a literatura; nesta ocasión, a de vangarda. Tras un percorrido polas principais escolas e pola obra dos autores máis relevantes, propónse un coñecido poema de Manuel Antonio para o comentario: «Sós».

E no «Obradoiro de escritura» ofrécese unha serie de pautas para a creación de caligramas, a partir duns modelos dados.

Volvendo á lingua, en primeiro lugar repásase o uso de *b* e *v*, a través de exercicios de aplicación. Despois, analízase a estrutura da oración, explícanse os seus constituíntes inmediatos (suxeito e predicado) e faise unha clasificación atendendo á natureza do predicado e ao significado. En «Lingua e sociedade» remata a exposición sobre as variedades internas, co estudo dos rexistros lingüísticos e a modalidade estándar.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de «Simón Varela, arquitecto» (Pedro Feijoo: *Os fillos do mar*, Edicións Xerais). Os personaxes.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Arquitectura e urbanismo. REPASO DE ORTOGRAFÍA: O uso correcto de *b* e *v*. ESTUDO DA LINGUA: A oración. Suxeito e predicado. LINGUA E SOCIEDADE: Variedades situacionais ou diafásicas.
- **Literatura:** Literatura da vangarda. ANTOLOXÍA: Poemas de Amado Carballo, Blanco Amor, Cunqueiro e Manuel Antonio. COMENTARIO DE TEXTO: Poema «Sós», de Manuel Antonio (en *De catro a catro*). OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: Os caligramas.

Para terminar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que son e que fan os personaxes nun texto narrativo, como se caracterizan e que tipo de personaxes hai.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da arquitectura e o urbanismo.
- Cales son os constituíntes inmediatos da oración e como se clasifica a oración, atendendo á natureza do predicado e ao significado.
- Que son e cales son as variedades diafásicas da lingua.
- En que consiste a variedade estándar da lingua.
- Cales son as principais características que comparten os movementos vangardistas.
- Cales son as escolas poéticas, os poetas e as obras de vangarda máis representativos.
- Cales son as obras máis destacadas de Rafael Dieste.
- Que é e como se fai un caligrama.

Temporalización:

Novembro: ☐ ☐ ☐ ☒ :mbro: ☒ ☒ ☐ ☐

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos narrativos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa arquitectura e o urbanismo.
- Escribir correctamente palabras con *b* e con *v*.
- Recoñecer e diferenciar o suxeito e o predicado.
- Clasificar oracións segundo a natureza do predicado e o significado.
- Coñecer as variedades diafásicas da lingua e identificar a variedade estándar.

- Coñecer a literatura de vangarda en Galicia: principais escolas poéticas e autores máis relevantes.
- Crear caligramas seguindo uns pasos e uns modelos dados.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como da fraseoloxía.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
		LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL, CD
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas ortográficas da lingua galega referidas ao correcto uso de <i>b</i> e <i>v</i> .	LGB3.6.1. Escribe correctamente palabras con <i>b</i> e con <i>v</i> .	CCL, CAA

B3.8. Estruturas sintácticas e tipos de oración segundo a natureza do predicado e o significado.	B3.8. Identificar as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións.	CCL
		LGB3.8.4. Clasifica oracións segundo a natureza do predicado e o significado.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar. Utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.	B4.7. Recoñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar.	LGB4.7.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega.	CCL
		LGB4.7.3. Valora a lingua estándar como variedade unificadora.	
		LGB4.7.5. Recoñece as variedades diafásicas da lingua galega.	CCL, CSC
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Recoñece as principais escolas poéticas e autores de vangarda.	CCL, CCEC
		LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente os distintos movementos de vangarda, sinalando os seus principais trazos característicos.	
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos poéticos representativos da vangarda galega.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos poéticos.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos representativos da literatura de vangarda.	CCL
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición da versión musical do poema «Sós».	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente textos representativos da literatura de vangarda, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un poema de Manuel Antonio e sinala os seus trazos vangardistas característicos.	
		LGLB5.2.4. Compara dous poemas vangardistas, atendendo ao seu contido e as seus trazos definitorios.	

B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	B2.9. Empregar estratexias e técnicas para producir escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos dos seus escritos.	CCL
		LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos do texto é correcta.	
B5.6. Creación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula, co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL, CCEC, CSIEE
		LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	
B2.10. Utilización das TIC para mellorar a presentación dos escritos.	B2.10. Empregar as TIC para mellorar a presentación dos escritos.	LGB2.10.2. Usa aplicacións informáticas para crear caligramas.	CCL, CD, CAA

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	- Escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	- Actividade 3 sobre o texto 1 da «Antoloxía». - Actividade 2 sobre o texto 3 da «Antoloxía». - Actividade 7 do «Comentario de texto».
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Lectura e actividades do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 3 sobre o texto 4 da «Antoloxía». - Actividades 2 a 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	- Actividade 1 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 4 do «Comentario de texto» do LA. - Actividade interactiva nos RD.
LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	- Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	- Actividade 5 do apartado «Vocabulario» do LA. - Consulta do apéndice do 1.º trimestre do LA para realizar a actividade 8 do apartado «Aplica o que sabes».

LGB3.6.1. Escribe correctamente palabras con <i>b</i> e con <i>v</i> .	- Actividades do apartado «Repaso de ortografía» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o uso de <i>b</i> e <i>v</i>. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións.	- Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades 9 e 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar os compoñentes inmediatos da oración, de clasificar oracións e de transformar oracións activas en pasivas. - Actividades interactivas dos RD sobre as clases de oracións.
LGB3.8.4. Clasifica oracións segundo a natureza do predicado e o significado.	
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
LGB4.7.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega.	- Actividade 3 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB4.7.3. Valora a lingua estándar como variedade unificadora.	
LGB4.7.5. Recoñece as variedades diafásicas da lingua galega.	- Actividades 1 e 2 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre os rexistros lingüísticos. - Actividade interactiva dos RD.
LGLB5.1.1. Recoñece as principais escolas poéticas e autores de vangarda.	- Apartado «Literatura» do LA. - Actividades interactivas dos RD.
LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente os distintos movementos de vangarda, sinalando os seus principais trazos característicos.	
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos representativos da literatura de vangarda.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición da versión musical do poema «Sós».	- Audición do poema «Sós», no apartado «Comentario de texto».
LGLB5.2.2. Le autonomamente textos representativos da literatura de vangarda, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto». - Actividades 1, 2, 3, 4, 6, 7 e 8 da LC. - Lectura e comentario do relato «O neno suicida», de Rafael Dieste, nos RD.
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un poema de Manuel Antonio e sinala os seus trazos vangardistas característicos.	- Actividades do «Comentario de texto».
LGLB5.2.4. Compara dous poemas vangardistas, atendendo ao seu contido e as seus trazos definitorios.	- Actividade de comparar os textos 1 e 2 da «Antoloxía» do LA. - Actividade 5 da LC. - Actividade sobre o poema «Solpor», de Manuel Antonio, na ficha de traballo 1 do TD.
LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos dos seus escritos.	- Actividade 1 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos do texto é correcta.	
LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	- Actividades do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	- Actividade 11 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

LGB2.10.2. Usa aplicacións informáticas para crear caligramas.	- Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
--	--

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en postas en común.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Aplica os coñecementos adquiridos e baséase en modelos dados para a creación de textos propios de carácter literario.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Selecciona e utiliza o rexistro lingüístico adecuado á situación comunicativa.
	Entender o contexto sociocultural da lingua para un mellor uso da mesma.	Entende a variante estándar como o modelo de lingua que se debe empregar nos escritos e na comunicación oral formal.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, apéndice do libro, Internet...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para profundar e ampliar coñecementos.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Utiliza aplicacións informáticas nas creacións propias.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores

		que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Transmite sentimentos e emocións en textos propios de carácter literario.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Valora a música como unha forma de creación artística. Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Crea caligramas coidando tanto a elaboración do texto como o deseño da imaxe.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nas postas en común. Colabora na creación colectiva de caligramas.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Adapta o seu rexistro lingüístico ao do interlocutor nas distintas situacións comunicativas.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza manuais de consulta, recursos da Rede, aplicacións informáticas, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de carácter colaborativo.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nas creacións propias.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e táboas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Festival da Luz».

- Comentamos en gran grupo a foto do concerto, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades, fotos propias ou vídeos de concertos aos que tivesen asistido...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos na Rede o programa da última edición do Festival da Luz e comentámolo.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Simón Varela, arquitecto») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos o papel dos personaxes no desenvolvemento dos feitos narrados, así como a clasificación dos personaxes de acordo con distintos criterios.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coa arquitectura e o urbanismo.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva nos RD.

Tarefa 4: Practicamos o uso correcto de *b* e *v*.

- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 5: Explicamos os conceptos de suxeito e predicado, así como a clasificación das oracións tendo en conta a natureza do predicado e o significado.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar os compoñentes inmediatos da oración, de clasificar oracións e de transformar oracións activas en pasivas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD sobre as clases de oracións.

Tarefa 6: Identificamos distintos rexistros lingüísticos e explicamos a función unificadora da variante estándar.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre os rexistros lingüísticos.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD sobre as variedades da lingua.

Tarefa 7: Coñecemos as principais escolas poéticas de vangarda e os seus autores máis representativos, así como a obra (narrativa e teatral) de Rafael Dieste.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».

- Lemos e analizamos o poema «Sós» (de Manuel Antonio), que se propón como comentario de texto.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 2 do TD.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos a actividade complementaria dos RD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 8: Creamos caligramas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa elaboración.
- Coñecemos e utilizamos aplicacións informáticas útiles para a creación de caligramas.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Festival da Luz», da lectura inicial e da versión musical do poema «Sós» (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Proposta de debate —a partir da reflexión sobre a renovación da arte que significaron as vangardas— acerca de manifestacións artísticas actuais que se afastan do que ata agora se consideraba *estético*.
- Valoración da interdisciplinariedade e da combinación harmónica entre texto e imaxe nos caligramas para enriquecer o seu significado.
- Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.
- Repaso trimestral.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

UNIDADE 5. O país dos ríos**Descrición da unidade**

A dobre páxina inicial da presente unidade somérxenos nos ríos de Galicia cun texto e unha imaxe que nos achegan este importantísimo legado natural. Ao fío desta entrada, a lectura recolle unha serie de instrucións para previr o cambio climático e aprender a coidar o medio. Como sempre, o texto trabállase a través de abundantes actividades e tendo en conta a información teórica sobre a modalidade textual correspondente — neste caso, a prescritiva—, que se retomará no apartado final.

Non só a auga dos cursos fluviais define a nosa terra, senón tamén a da chuva; por iso, o campo semántico que se aborda no «Vocabulario» é o referido ao tempo meteorolóxico.

Unha vez asimilada a estrutura básica da oración (suxeito e predicado), abórdase o estudo dos complementos do verbo, que continuará na seguinte unidade. Aquí, analízanse o complemento directo, o indirecto e o circunstancial.

En «Lingua e sociedade» faise unha breve exposición do estado do galego nos anos da posguerra, tempos difíciles para a cultura que obrigou a moitos dos nosos creadores a marchar cara a América. Así, as seccións dedicadas a literatura acollen os autores e as obras máis representativos da poesía, a narrativa e o teatro do exilio.

O «Obradoiro de expresión» ocúpase da produción dun tipo de escrito propio do ámbito laboral: o currículo. Tras explicar o contido, a estrutura e as súas características, propónse a aplicación práctica a partir de modelos que o alumnado pode atopar na Rede.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo cunha organización como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO do texto «Seis accións contra o cambio climático» (tomado da Rede). Os textos prescritivos.
- **Lingua:** VOCABULARIO: O tempo meteorolóxico. REPASO DE MORFOLOXÍA: O pronome persoal. ESTUDO DA LINGUA: Complementos do verbo (1). LINGUA E SOCIEDADE: A lingua galega na posguerra. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O currículo.
- **Literatura:** A literatura do exilio. ANTOLOXÍA: Textos de Seoane e Blanco Amor. COMENTARIO DE TEXTO: Fragmento tomado d'A *esmorga*, de Blanco Amor.

Para terminar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son as principais características que definen os textos prescritivos.
- Como se fai un comentario de texto —literario ou non literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do tempo meteorolóxico.
- Como se identifican e que unidades desempeñan as funcións de CD, CI e CC.
- Cales foron as causas do proceso de desgaleguización nos anos da posguerra.
- Quen foron os principais representantes da literatura galega no exilio e cales foron as obras de maior relevancia e transcendencia.
- Que é e como se fai un currículo, en soporte impreso ou dixital.

Temporalización:

Xaneiro:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos prescritivos.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co tempo meteorolóxico.
- Identificar pronomes persoais, substituír frases nominais polo pronome correspondente e colocar axeitadamente o pronome átono
- Identificar o CD, o CI e o CC e coñecer as unidades que desempeñan esas funcións.
- Coñecer o panorama social e político dos anos da posguerra para entender o proceso de desgaleguización.
- Coñecer os autores máis representativos da literatura do exilio, así como as súas obras máis importantes.
- Crear currículos, en formato impreso ou dixital, seguindo uns pasos e uns modelos dados.

3. CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.9. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais e de técnicas para aprender a falar en público.	B1.9. Realizar exposicións orais planificadas e claras de traballos e de informacións de actualidade.	LGB1.9.1. Planifica a produción oral, estrutura o contido, revisa os borradores e esquemas.	CCL, CAA
		LGB1.9.2. Presenta os contidos de forma clara e ordenada e con corrección gramatical.	
		LGB1.9.3. Utiliza o rexistro adecuado á situación comunicativa.	
		LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: o esquema.	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	
B2.14. Valoración da escritura como un instrumento de aprendizaxe, de relación social e de enriquecemento persoal.	B2.14. Valorar a escritura como un instrumento moi útil na aprendizaxe, nas relacións sociais e no desenvolvemento do individuo.	LGB2.14.1. Identifica e describe os valores da escritura non só como unha ferramenta para organizar os pensamentos, senón tamén como un instrumento para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	CCL, CSC

B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como da fraseoloxía.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
		LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL, CD
B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego.	B3.4. Recoñecer e usar a fonética e a fonoloxía da lingua galega.	LGB3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética e a fonoloxía da lingua galega.	CCL
B3.6. Aplicación e valoración das normas morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas morfolóxicas da lingua galega referidas ao correcto uso dos pronomes persoais	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas de uso dos pronomes persoais.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas.	B3.8. Identificar as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	CCL
		LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.6. Evolución da lingua galega e etapas da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade. Análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes.	B4.4. Recoñecer os principais elementos de evolución da lingua galega, así como identificar causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da súa historia social.	LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega nos anos de posguerra.	CCL, CCEC
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente o panorama literario no exilio, sinalando os autores e obras máis destacados.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos literarios.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio.	CCL
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Blanco Amor.	

B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un texto de Blanco Amor e sinala os seus trazos característicos.	
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
		LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	
B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral.	B2.2. Comprender e interpretar textos escritos propios da vida cotiá, pertencentes ao ámbito laboral.	LGB2.2.1. Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral.	CCL
		LGB2.2.2. Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá, pertencentes ao ámbito laboral.	CCL, CSC
B2.10. Utilización das TIC para mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios e coñecer outros alleos.	B2.10. Empregar as TIC para mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios e coñecer outros alleos.	LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos.	CCL, CD, CAA
		LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios e de coñecemento doutros.	CCL, CD, CSC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	- escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais da lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB1.9.1. Planifica a produción oral, estrutura o contido, revisa os borradores e esquemas.	- Actividade 4 do apartado «Comentario da lectura».
LGB1.9.2. Presenta os contidos de forma clara e ordenada e con corrección gramatical.	
LGB1.9.3. Utiliza o rexistro adecuado á situación comunicativa.	
LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: o esquema.	- Actividade 3 do apartado «Comentario da lectura».
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Lectura e actividades 2, 5, 6 e 7 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 3 sobre o texto 4 da «Antoloxía». - Actividades 2 a 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	- Actividade 1 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.14.1. Identifica e describe os valores da escritura non só como unha ferramenta para organizar os pensamentos, senón tamén como un instrumento para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	- Actividade de expresión escrita do «Comentario da lectura». - Actividades 1, 2 e 3 do «Obradoiro de expresión». - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes». - Actividade da ficha de traballo 1 do TD de elaborar un texto instrutivo.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividades 2, 3 e 4 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 1 do «Comentario de texto» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	- Actividade 1 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividades de vocabulario da ficha de traballo 1 do TD.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe	- Actividade 2 do apartado «Vocabulario» do LA. - Consulta do apéndice do 2.º trimestre do LA para realizar as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».

autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	
LGB3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética e a fonoloxía da lingua galega.	- Actividades 5 e 6 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas de uso dos pronomes persoais.	- Actividades 1 a 6 do apartado «Repaso de morfoloxía». - Actividade 3 do apartado «Aplica o que sabes». - Actividade da ficha 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	- Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar, analizar e usar correctamente o CD, o CI e o CC. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.	- Actividades 7, 8 e 9 do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	- Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar, analizar e usar correctamente o CD, o CI e o CC.
LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega nos anos de posguerra.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente o panorama literario no exilio, sinalando os autores e obras máis destacados.	- Apartado «Literatura» do LA.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Blanco Amor.	- Audición do fragmento d'A <i>esmorga</i> , no apartado «Comentario de texto».
LGLB5.2.2. Le autonomamente textos representativos da literatura galega de posguerra no exilio, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un texto de Blanco Amor e sinala os seus trazos característicos.	- Actividades do «Comentario de texto». - LC. - Lectura e actividades da ficha de traballo 2 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	- Actividade do recadro «Podes coñecer?» da dobre páxina inicial da unidade do LA. - Actividade 5 do apartado «Vocabulario». - Visualización do vídeo Galicia emigrante que se propón no apartado «Antoloxía». - Visualización do tráiler d'A <i>esmorga</i> que se propón no apartado «Comentario de texto». - Actividade 4 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	- Visualización na Rede de exemplos de videocurrículos. - Visualización na Rede do programa Larpeiros. - Consulta das páxinas web Gastronomía de Galicia e Lareiras.

LGB2.2.1. Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral.	- Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGB2.2.2. Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá, pertencentes ao ámbito laboral.	- Comprensión da información teórica do apartado «Obradoiro de expresión». - Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos.	- Actividades 1, 2 e 3 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios e de coñecemento doutros.	- Sobe á Rede o seu currículo ou videocurrículo.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.	Adopta unha actitude de compromiso en relación coa sostibilidade e comprende a importancia de reducir o consumo, reutilizar e reciclar.
	Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no contorno natural e as repercusións para a vida futura.	Entende o cambio climático como unha consecuencia da acción humana, con graves repercusións no destino do planeta.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Fai unha exposición oral a partir de temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Selecciona e utiliza o rexistro lingüístico adecuado á situación comunicativa e ten en conta aspectos non verbais na exposición oral dun tema.

	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, apéndice do libro, Internet...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás.	Redacta un currículo.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para complementar e ampliar coñecementos.
	Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.	Coñece páxinas web onde aloxar currículos e facelos visibles. Crea un currículo <i>on-line</i> . Fai un videocurrículo.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Utiliza as TIC (procesadores de texto, cámara de vídeo, móbil...) nas creacións propias.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Valora a beleza da paisaxe. Aprecia a composición de textos como expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida a presentación do currículo para facelo máis atractivo. Crea un libro de receitas de acordo cunhas pautas e uns modelos dados.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá.	Entende a importancia de respectar unhas normas en relación co coidado do medio e na convivencia cos demais.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nas postas en común. Colabora na creación de receitas de cociña.
	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Sabe como debe comportarse para contribuír ao coidado e a conservación do medio.
	Involucrarse ou promover accións cun fin social.	Adopta unha postura activa no que se refire ao desenvolvemento dunha conciencia colectiva sobre o problema do cambio climático.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.	Mostra interese por facer un bo traballo de grupo (o libro de receitas) e contribúe activamente nese sentido coas súas achegas.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Favorece a creatividade a través da elaboración dos distintos textos.

	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza manuais de consulta, recursos da Rede, dispositivos dixitais, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de carácter colaborativo.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nas creacións propias.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos, esquemas e táboas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo e as súas creacións de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «O país dos ríos».

- Comentamos a foto en gran grupo, a partir de preguntas como as seguintes: que ríos coñecedes?, bañástevos algunha vez nun río?, practicastes ou practicades algún deporte no río (piragüismo, rafting, pesca...)?, etc.
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos a Rede para obter máis información sobre os ríos e as fervezas de Galicia, segundo propón o recadro «Podes coñecer?».

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto da lectura («Seis accións contra o cambio climático») e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos a finalidade e as características dos textos prescritivos.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.
- Elaboramos o texto instrutivo que se propón na ficha de traballo 1 do TD

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado co tempo meteorolóxico.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades de vocabulario da ficha de traballo 1 do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Practicamos o uso e as funcións dos pronomes persoais.

- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD
- Realizamos as actividades do LA e do TD.
- Realizamos a actividade da ficha 1 do TD de identificar pronomes e de explicar a colocación do pronome átono.

- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Identificamos o CD, o CI e o CC, así como as unidades lingüísticas que desempeñan esas funcións.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar, analizar e usar correctamente o CD, o CI e o CC.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 6: Coñecemos o panorama social, cultural e político de Galicia nos anos da posguerra, para entender o proceso de desgaleguización.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 7: Coñecemos os principais autores e obras da literatura galega no exilio en tempos da posguerra.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Lemos e analizamos o fragmento d'*A esmorga* (de Blanco Amor), que se propón como comentario de texto.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 2 do TD.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.

Tarefa 8: Creamos currículos e videocurrículos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa elaboración.
- Consultamos información nas páxinas web indicadas para que sirvan de guía na creación dos currículos propios.
- Coñecemos algún sitios web onde publicar e aloxar currículos *on-line*.
- Utilizamos dispositivos dixitais para a creación de videocurrículos.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «O país dos ríos», da lectura inicial e do fragmento d'*A esmorga* (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Proposta de debate sobre o cambio climático: causas e consecuencias, responsabilidade dos cidadáns e dos gobernos, posibles solucións, etc.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.

- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, producir creacións propias, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Proposta de traballo colaborativo e cooperativo: creación dun refraneiro sobre o tempo meteorolóxico.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.
- Posta en común en gran grupo a través do diálogo e a lectura colectiva, tras o traballo individual ou grupal.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, o da lectura e o do fragmento tomado d'*A esmorga* (no «Comentario de texto»).
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.

- Enlaces web:

<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

UNIDADE 6: Xeoparques

Descrición da unidade

De novo, a paisaxe de Galicia protagoniza a dobre páxina inicial, cunha fermosa imaxe e un texto locutado sobre enclaves xeolóxicos singulares. Como sempre, as actividades dos recadros («Escoita ou le e contesta» e «Podes coñecer?») serven para explotar a lámina e, ademais, introducen o campo semántico que se traballa no apartado de «Vocabulario»: as viaxes e o turismo.

Como lectura, escolléronse tres artigos que logo se comentan e analizan tendo en conta a información teórica que se achega acerca dos xéneros de opinión.

As seccións «Estudo da lingua», «Lingua e sociedade» e «Literatura» seguen unha liña de continuidade en relación coa unidade anterior:

- No primeiro caso, porque se volve sobre os complementos do verbo; esta vez, para abordar o suplemento, o complemento axente, o atributo e o predicativo.
- En canto á sociolingüística, porque abunda nas circunstancias que rodearon ao galego no seu percorrido histórico.
- Polo que se refire ao panorama literario, mantense nos anos de posguerra; en concreto, na década dos cincuenta, para centrarse na obra narrativa de Álvaro Cunqueiro e Ánxel Fole.

O «Obradoiro de escritura» propón a creación dun blog fixándose nuns modelos dados e de acordo cunha serie de pautas.

Os contidos organízanse en diferentes seccións, de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de tres artigos periodísticos de opinión. Os xéneros de opinión.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Viaxes e turismo. REPASO DE ORTOGRAFÍA: O uso do *h*. ESTUDO DA LINGUA: Complementos do verbo (2). LINGUA E SOCIEDADE: A lingua galega a partir de 1975. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O blog.
- **Literatura:** A narrativa de posguerra (1). ANTOLOXÍA: Textos de Álvaro Cunqueiro e de Ánxel Fole. COMENTARIO DE TEXTO: Fragmento tomado d'*Os outros feirantes*, de Álvaro Cunqueiro.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son os principais xéneros de opinión e que características os definen.
- Como se fai un comentario de texto —xornalístico ou literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das viaxes e o turismo.
- Como se identifican e que unidades desempeñan as funcións de suplemento, complemento axente, atributo e predicativo.
- Cales foron os acontecementos máis importantes no desenvolvemento do galego desde o ano 1975 ata fins do século xx.
- Quen foron os principais representantes da narrativa galega dos anos cincuenta e cales foron as súas obras máis destacadas.
- Que é un blog, que tipos de blog hai e como se fai un, a partir de certos modelos e pautas dados.

Temporalización:

Xaneiro: ☐ ☐ ☐ ☒ reiro: ☒ ☐ ☐ ☐

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar artigos de opinión.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas viaxes e o turismo.
- Utilizar correctamente o *h*.
- Identificar o suplemento, o complemento axente, o atributo e o predicativo, e coñecer as unidades que desempeñan esas funcións.
- Coñecer os acontecementos máis importantes no desenvolvemento do galego desde 1975 ata fins do século xx.
- Coñecer e valorar a obra narrativa de Álvaro Cunqueiro e Ánxel Fole.
- Crear un blog seguindo uns modelos dados e tendo en conta certas indicacións.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.8. Escoita crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes discriminatorias.	B1.8. Manifesta unha actitude crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes discriminatorias.	LGB1.8.1. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes discriminatorias que proveñen dos medios de comunicación.	CCL, CAA
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
		LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B1.13. Valoración da lingua oral como un instrumento de aprendizaxe e de relación social.	B1.13. Valorar a lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe e nas relacións sociais.	LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	CCL, CSC, CSIEE, CAA
B2.5. Comprensión e interpretación de textos xornalísticos de opinión.	B2.5. Comprender e interpretar textos xornalísticos de opinión.	LGB2.5.1. Diferencia os trazos característicos dos textos xornalísticos de opinión: artigo de opinión, columna e editorial.	CCL, CSC
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	CCL, CAA
		LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (diccionario) para solucionar problemas de comprensión.	

		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
B2.12. Producción, en soporte impreso ou dixital, dun texto xornalístico de opinión.	B2.12. Producir, en soporte impreso ou dixital, un texto xornalístico de opinión.	LGB2.12.1. Crea, en soporte impreso ou dixital, un artigo de opinión.	CCL, CSC
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL, CD
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas ortográficas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas referidas ao uso do <i>h</i> .	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas.	B3.8. Identificar as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	CCL, CAA
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	CCL
B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecendo o xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso. Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.	B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso, asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	LGB4.3.1. Identifica os procedementos de normalización e argumenta axeitadamente a necesidade de continuar con este proceso na lingua galega.	CCL, CSC
		LGB4.3.2. Distingue normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno.	
		LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega entre os anos cincuenta e setenta do século pasado, así como os principais autores e obras.	CCL, CCEC

B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos narrativos da literatura de posguerra.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos narrativos da literatura de posguerra.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura dos anos cincuenta.	CCL, CD
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Álvaro Cunqueiro.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de Álvaro Cunqueiro e Ánxel Fole, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico dos anos cincuenta.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa dos anos cincuenta, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGB.2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios, de coñecemento doutros alleos e de intercambio de opinións.	CCL, CD, CSC
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	CCL, CAA
		LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	- Escrita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais dos textos serven de lectura inicial. - Actividades do recadro «Escrita ou le e contesta», no LA.
LGB1.8.1. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes discriminatorias que proveñen dos medios de comunicación.	- Actividade 6 do «Comentario da lectura».
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escrita ou le e contesta», no LA.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	- Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do apartado «Literatura». - Actividade 3 do apartado «Lingua e sociedade». - Visualización da versión cinematográfica de Sinbad e do relato «Tristán García», que se suxire na «Antoloxía» e no «Comentario de texto» da unidade do LA. - Consulta dos blogs que se achegan no apartado «Obradoiro de expresión» e actividades 1 e 2.
LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	- Actividades do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	- Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	
LGB2.5.1. Diferencia os trazos característicos dos textos xornalísticos de opinión: artigo de opinión, columna e editorial.	- Lectura dos artigos de opinión que introducen a unidade. - Comprensión da información que achega o apartado «Análise de textos». - Actividade 8 do «Comentario da lectura».
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	- Actividade 4 do «Comentario da lectura».
LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (dicionario) para solucionar problemas de comprensión.	- Actividades 1 e 2 do «Comentario da lectura». - Actividades 1 e 2 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Lectura e actividades 3 e 5 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades sobre os textos da «Antoloxía». - Actividades 3 a 7 do apartado «Aplica o que sabes».
LGB2.12.1. Crea, en soporte impreso ou dixital, un artigo de opinión.	- Actividade 9 do «Comentario da lectura».

LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	- Actividade 1 do apartado «Vocabulario» do LA.
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas referidas ao uso do <i>h</i> .	- Actividades do apartado «Repaso de ortografía» do LA. - Actividades da ficha 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	- Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 8 e 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	- Actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar, analizar e usar correctamente o suplemento, o complemento axente, o atributo e o predicativo. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.3.1. Identifica os procedementos de normalización e argumenta axeitadamente a necesidade de continuar con este proceso na lingua galega.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades da ficha de traballo 2 do TD.
LGB4.3.2. Distingue normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno.	
LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	
LGLB5.1.1. Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega entre os anos cincuenta e setenta do século pasado, así como os principais autores e obras.	- Apartado «Literatura» do LA. - Actividade da ficha 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura dos anos cincuenta.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA. - LC.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Álvaro Cunqueiro.	- Audición dun fragmento tomado d'<i>Os outros feirantes</i>.
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de Álvaro Cunqueiro e Ánxel Fole, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico dos anos cincuenta.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa dos anos cincuenta, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	- Actividades do «Comentario de texto». - Actividades da LC.
LGB.2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios, de coñecemento doutros alleos e de intercambio de opinións.	- Actividade 3 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	- Actividade 11 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	- Actividade 3 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
---	--

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Interactuar co contorno natural de maneira respectuosa.	Valora a riqueza do noso patrimonio natural e toma conciencia da importancia de protexelo e conservalo.
	Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.	Reflexiona acerca de situacións inxustas e propón solucións.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, Internet...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Crea textos de distinta índole para subilos a un blog.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios e en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Crea un blog e publica textos propios.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Desenvolve o pensamento crítico necesario para interpretar as mensaxes que achegan textos periodísticos de opinión.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Coñece e utiliza plataformas gratuítas de Internet onde aloxar o seu blog.

<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Valora a beleza da paisaxe. Aprecia a composición de textos como expresión artística.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Entende o importante papel das institucións públicas e dos medios de comunicación no proceso de normalización da lingua. Coñece o artigo do <i>Estatuto de Auranomía de Galicia</i> que define o galego como lingua propia de Galicia. Recoñece a transcendencia da <i>Lei de Normalización Lingüística</i> para protexer e fomentar o uso da lingua galega.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates que se desenvolven na clase.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención e respecta as opinións alleas.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Rexeita calquera forma de violencia.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza dicionarios, páxinas web, plataformas dixitais, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de carácter oral.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita e le opinións alleas, reflexiona sobre elas e desenvolve un pensamento propio. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e táboas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Xeoparques».

- Comentamos en gran grupo a foto das termas, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos información na Rede, investigamos acerca de monumentos xeolóxicos e facemos unha posta en común.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos os tres textos que se ofrecen como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos as características dos principais xéneros de opinión.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas viaxes e o turismo.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos o uso correcto do *h*.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha 1 do TD.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Identificamos o suplemento, o complemento axente, o atributo e o predicativo, así como as unidades lingüísticas que desempeñan esas funcións.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de identificar, analizar e usar correctamente o suplemento, o complemento axente, o atributo e o predicativo.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Explicamos os procesos de normalización e normativización desde 1975 ata finais do século xx.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 2 do TD.

Tarefa 7: Coñecemos dous dos autores máis representativos da narrativa dos anos cincuenta, así como a súa obra.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos a actividade da ficha 1 do TD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».

- Escoitamos, lemos e analizamos o texto de Cunqueiro elixido para o seu comentario.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 8: Creamos un blog.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa creación.
- Creamos o blog e aloxámolo nunha plataforma dixital.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico de opinión.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Xeoparques», dos textos que se propoñen como lectura da unidade e do fragmento tomado d'*Os outros feirantes* (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, crear un blog, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Recompilación de conclusións sobre o debate proposto na clase en torno á violencia machista e tormenta de ideas acerca de cómo erradicala.
- Lectura en gran grupo dos artigos de opinión acerca de temas de actualidade e posta en común.
- Visualización na clase da película *Sinbad* ou da versión cinematográfica do fragmento que se ofrece (no «Comentario de texto») d'*Os outros feirantes* e cinefórum posterior.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, os que se achegan como lectura da unidade e o do fragmento d'*Os outros feirantes* (no «Comentario de texto»).
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lecturas complementarias para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:
<http://anayaeducacion.es>
<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

UNIDADE 7 Encaixes de Camariñas**Descrición da unidade**

O encaixe de Camariñas protagoniza a dobre páxina de apertura dunha unidade que, a continuación, retoma da 6 o xénero xornalístico de opinión. Así, a lectura escollida para o seu comentario é un artigo en torno ao drama dos refuxiados, que se traballa tendo en conta a información teórica sobre os textos argumentativos. E no apartado «Aplica o que sabes», achégase unha columna de opinión acerca dun tema estreitamente relacionado co anterior: o racismo.

Xa que logo, á parte do fío textual que une o comezo co final da unidade, hai tamén un de carácter semántico: o léxico referido á xustiza e ás leis, ao que se lle reserva un espazo no «Vocabulario» para practicalo mediante as actividades que se propoñen.

Outro modelo de escrito que tamén achega a presente unidade é a instancia, cuxas características e estrutura se explican no «Obradoiro de expresión», onde ademais se ofrecen exercicios de aplicación.

En canto ao plano gramatical, en primeiro lugar faise un repaso da morfoloxía verbal, para despois adentrarse na sintaxe, coa análise das oracións compostas.

A sección «Lingua e sociedade» céntrase na cuestión da lusofonía, tras lembrar o vínculo histórico entre o galego e o portugués.

A «Literatura» continúa o percorrido pola narrativa de posguerra; nesta ocasión, avanza ata a década dos sesenta, para deterse na obra de Xosé Neira Vilas e na dalgúns autores representativos da Nova Narrativa Galega.

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO dun artigo periodístico de opinión. O texto argumentativo.
- **Lingua:** VOCABULARIO: A xustiza e as leis. REPASO DE MORFOLOXÍA: O verbo. ESTUDO DA LINGUA: As oracións compostas. LINGUA E SOCIEDADE: A lusofonía. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: A instancia.
- **Literatura:** A narrativa de posguerra (2). ANTOLOXÍA: Textos representativos da narrativa dos anos sesenta. COMENTARIO DE TEXTO: «Unha chinche dorme no teito», tomado d'*O crepúsculo e as formigas*, de Méndez Ferrín.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que características definen os textos argumentativos.
- Como se fai un comentario de texto —xornalístico ou literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da xustiza e as leis.
- Cal é a diferenza entre unha oración simple e unha composta.
- Que tipos de oracións compostas hai e que trazos sintácticos as diferencian.
- Que é a lusofonía e que ámbito xeográfico abarca.
- Quen foron os principais representantes da narrativa galega nos anos sesenta e cales foron as súas obras máis destacadas.
- Que é e como se fai unha instancia.

Temporalización:

Febreiro: ☐ ☒ ☒ ☐

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos xornalísticos de opinión.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa xustiza e as leis.
- Analizar morfoloxicamente e conxugar verbos.
- Diferenciar unha oración simple dunha oración composta.
- Recoñecer as diferentes clases de oracións compostas.
- Saber que é a lusofonía e que ámbito xeográfico abarca.
- Coñecer e valorar a obra narrativa de Neira Vilas e dalgúns autores representativos da Nova Narrativa Galega.

- Crear unha instancia seguindo uns modelos dados e tendo en conta certas indicacións.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B.1.13. Valoración da lingua oral como un instrumento de aprendizaxe e de relación social.	B.1.13. Valorar a lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe e nas relacións sociais.	LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	CCL, CSC, CSIEE, CAA
B2.5. Comprensión e interpretación de textos xornalísticos de opinión.	B2.5. Comprender e interpretar textos xornalísticos de opinión.	LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.	CCL, CSC
B2.4. Comprensión e interpretación de textos argumentativos.	B2.4. Comprender e interpretar textos argumentativos.	LGB2.4.1. Identifica o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos.	CCL
		LGB2.4.2. Elabora a súa propia interpretación a partir dos argumentos expresados nun texto.	
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (diccionario) para solucionar problemas de comprensión.	CCL, CAA
		LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.	
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras	

		propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	
B3.9. Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns e mais dos mecanismos de cohesión textual.	B3.9. Recoñecer, explicar e usar nexos textuais, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	LGB3.9.1. Recoñece, explica e usa nexos textuais, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	CCL
B2.13. Composición, en soporte impreso ou dixital, de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Elabora, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, redactados a partir dun tema dado sen documentación previa.	CCL
		LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	CCL
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas ortográficas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as regras de formación do plural.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	CCL
		LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	
		LGB3.8.4. Clasifica oracións.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.3. A lusofonía nas linguas do mundo no século xxi.	B4.2. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo, e coñecer e describir o papel da lusofonía nas linguas do mundo no século xxi.	LGB4.1.3. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e sabe describir a súa importancia dentro das linguas do mundo no século xxi.	CCL, CSC, CCEC
		LGB4.1.4. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da Rede en portugués.	
B2.3. Comprensión e interpretación de textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais de consulta, como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.	B2.3. Comprender e interpretar textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais de consulta, como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.	LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas e gráficas.	CCL
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico,	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte	CCL

electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
		LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	B2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD
B3.14. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.14. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LGB3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos desenvolto no curso nunha das linguas para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	CCL, CAA
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica os principais autores e obras da narrativa galega dos anos sesenta.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos narrativos da literatura dos anos sesenta.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos narrativos da literatura dos anos sesenta.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura dos anos sesenta.	CCL, CD
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Méndez Ferrín.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de narradores dos anos sesenta, resume o seu contido e sinala os seus trazos característicos definitorios.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa dos anos sesenta e sinala os seus trazos característicos.	
		LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período ou de diferentes períodos atendendo aos seus principais contidos e sinala os seus trazos característicos definitorios.	

B2.11. Produción, en soporte impreso ou dixital, de textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito administrativo.	B2.11. Producir, respectando as súas características formais e de contido, textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito administrativo.	LGB.2.11.1. Produce, respectando as súas características formais e de contido, textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito administrativo: a instancia.	CCL, CSC
---	--	---	-------------

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	- Escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais do artigo periodístico elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	- Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	
LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.	- Lectura dos artigos «O naufraxio de Europa» e «Cara a que inferno imos?».
LGB2.4.1. Identifica o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos.	- Actividades 8, 10 e 11 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 2 e 3 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.4.2. Elabora a súa propia interpretación a partir dos argumentos expresados nun texto.	- Actividade 2 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.2. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (diccionario) para solucionar problemas de comprensión.	- Actividade 1 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.	- Actividades 5 e 7 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Actividades 3, 4 e 9 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpórasas ao seu discurso.	- Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.9.1. Recoñece, explica e usa nexos textuais, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	- Actividade 12 do apartado «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.13.2. Elabora, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, redactados a partir dun tema dado sen documentación previa.	- Actividade 13 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	- Actividade 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade de léxico da ficha de traballo 1 do TD.

	- Actividade interactiva dos RD.
LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	- Actividades do apartado «Repaso de morfoloxía» do LA. - Actividade 8, 9 e 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.6.1. Aplica correctamente as regras de formación do plural.	- Actividade 11 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	- Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	- Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 9 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.8.4. Clasifica oracións.	- Actividades 1, 2, 3, 4 e 8 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	- Apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades 6 e 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.1.3. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e sabe describir a súa importancia dentro das linguas do mundo no século XXI.	- Apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.1.4. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da Rede en portugués.	- Coñecemento e utilización das páxinas web do Instituto Camões e do Priberam (dicionario da lingua portuguesa contemporánea).
LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas e gráficas.	- Interpretación do mapa e a gráfica que ilustran o contido teórico do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade 8 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	- Consulta do apéndice do 2.º trimestre do LA para resolver as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA. - Consulta da páxina que se suxire no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do LA. - Consulta das páxinas web que se propoñen para resolver as actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nas súas producións.	- Actividades interactivas sobre as oracións compostas nos RD. - Actividades 1, 2, 6 e 7 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
B2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	- Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos desenvolto no curso nunha das linguas para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	- Actividades 3, 4 e 5 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGLB5.1.1. Identifica os principais autores e obras da narrativa galega dos anos sesenta.	- Apartado de «Literatura» do LA. - Actividades interactivas dos RD.

LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura dos anos sesenta.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA. - LC.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Méndez Ferrín.	- Audición do texto «Unha chinche dorme no teito», tomado d' <i>O crepúsculo e as formigas</i> .
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de narradores dos anos sesenta, resume o seu contido e sinala os seus trazos característicos definitorios.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto». - Actividades da ficha de traballo 2 do TD.
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa dos anos sesenta e sinala os seus trazos característicos.	- Actividades do «Comentario de texto». - Actividades da LC.
LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período ou de diferentes períodos atendendo aos seus principais contidos e sinala os seus trazos característicos definitorios.	- Comparación de «Unha chinche dorme no teito» co relato «O Suso», tomados ambos d' <i>O crepúsculo e as formigas</i> , de Méndez Ferrín.
LGB.2.11.1. Produce, respectando as súas características formais e de contido, textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito administrativo: a instancia.	- Apartado «Obradoiro de expresión» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.	Reflexiona acerca de situacións inxustas e propón solucións.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (dicionarios, Internet, apéndice do libro...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Utiliza a súa competencia lingüística en galego para entender mellor o portugués. Sabe redactar unha instancia.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en dicionarios, no apéndice do libro e en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.	Abstrae datos da información que obtén na Rede e organízalos nunha táboa.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Desenvolve o pensamento crítico necesario para interpretar as mensaxes que achegan textos periodísticos de opinión.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o procesador de textos como ferramenta de traballo.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.	Valora o vínculo histórico entre o galego e o portugués, enténdeo como un sinal de identidade que une ambos pobos e mostra interese por coñecer o ámbito da lusofonía.
	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.

	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.	Entende a importancia de dispoñer dun marco legal que protexa os dereitos de todos os cidadáns e mostra interese por coñecer o léxico que se refire ás leis.
	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates que se desenvolven na clase.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención e respecta as opinións alleas.
	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Rexeita calquera forma de discriminación.
	Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.	É consciente das inxustizas que sofren as persoas máis desfavorecidas e desenvolve un pensamento crítico e activo ao respecto.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza dicionarios, páxinas web, plataformas dixitais, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de carácter oral.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita e le opinións alleas, reflexiona sobre elas e desenvolve un pensamento propio. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e táboas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Encaixes de Camariñas».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Vemos o vídeo que se suxire no recadro «Podes coñecer?» e facemos unha posta en común.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos as características dos textos argumentativos.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coa xustiza e as leis.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD de usar o vocabulario relacionado coa xustiza e as leis.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos a morfoloxía verbal.

- Practicamos a conjugación dos verbos regulares (con ou sen alternancia vocálica) e dos irregulares.
- Consultamos o apéndice deste segundo trimestre no LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Diferenciamos entre oración simple e composta e explicamos a clasificación das compostas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de distinguir, analizar e clasificar oracións simples e compostas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Lembramos o vínculo histórico entre o galego e o portugués e explicamos a lusofonía.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos e comentamos os mapas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 7: Coñecemos o desenvolvemento do xénero narrativo nos anos sesenta, as innovacións que supuxo a Nova Narrativa Galega, e os autores e obras máis representativos.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Escoitamos, lemos e analizamos o texto de Méndez Ferrín elixido para o seu comentario.
- Lemos o texto da ficha de traballo 2 do TD e realizamos as actividades que se propoñen.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.

Tarefa 8: Completamos e redactamos unha instancia.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa redacción.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico de opinión.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Encaixes de Camariñas», do texto que se propón como lectura da unidade e do fragmento tomado d'*O crepúsculo e as formigas* (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Recompilación de conclusións sobre o debate proposto na clase en torno ao drama dos refuxiados e tormenta de ideas acerca de como o deberíamos afrontar —a sociedade e os gobernos—, para crear unha cadea de axuda, non un arame de espiñas. Cada alumno e alumna escribirá a súa achega nun elo desa cadea.
- Lectura en gran grupo do artigo de opinión do apartado «Aplica o que sabes» e proposta de debate acerca do tema que aborda, poñéndoo en relación co artigo «O naufraxio de Europa».
- Simulación dun xuízo no que se xulguen situacións como as que se tratan nos artigos citados. Os alumnos e alumnas repartiranse os papeis de fiscal, avogados/-as, xuíz ou xuíza, acusados, etc.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, o artigo que se achega como lectura da unidade e o do fragmento d'*O crepúsculo e as formigas* (no «Comentario de texto»).
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.

- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:
<http://anayaeducacion.es>
<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

UNIDADE 8: PERCEBEIROS**Descrición da unidade**

Esta unidade enmárcase entre as ondas que baten nas rochas e as que bican as Illas Cíes. Así, ábrese cun texto e unha imaxe sobre os percebeiros e remata cunha noticia acerca do fermoso arquipélago das Rías Baixas.

A modalidade textual obxecto de análise é, de novo, de carácter argumentativo, pero a diferenza das unidades anteriores, onde se abordaban xéneros xornalísticos de opinión, aquí sométese a exame a publicidade. Na «Lectura» e mais no «Obradoiro de expresión», que explica algúns recursos publicitarios: o folleto, o díptico e o tríptico.

No que se refire ao funcionamento da lingua, o «Vocabulario» traballa o léxico relacionado co tempo de lecer; no «Repaso de ortografía» lémbrese o uso correcto de certas terminacións que poden presentar dificultade pola interferencia do castelán; e a sección dedicada á gramática ocúpase das oracións subordinadas substantivas.

Enlazando co tema dos prexuízos, que se adiantaba na lectura inicial, o apartado «Lingua e sociedade» aborda os lingüísticos, sobre os que se reflexiona a partir da información teórica e das actividades que se ofrecen.

A «Literatura» cambia de xénero, pero non de época: pasa da narrativa á poesía, e mantense na posguerra. Fai un breve percorrido pola Xeración do 36 e a Promoción de Enlace, achega poemas de diferentes autores e céntrase na figura de Celso Emilio Ferreiro.

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO de anuncios publicitarios e dun texto sobre a publicidade. A publicidade.
- **Lingua:** VOCABULARIO: Tempo de lecer. REPASO DE ORTOGRAFÍA: Algunhas terminacións. ESTUDO DA LINGUA: As oracións subordinadas substantivas. LINGUA E SOCIEDADE: Os prexuízos lingüísticos. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O folleto, o díptico e o tríptico.
- **Literatura:** A poesía de posguerra (1). COMENTARIO DE TEXTO: «Xaneiro, 1972, II», tomado de *Onde o mundo se chama Celanova*, de Celso Emilio Ferreiro. ANTOLOXÍA: Poemas representativos da obra de Celso Emilio, Xosé M.ª Díaz Castro, Luz Pozo Garza e María Mariño.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que trazos caracterizan a publicidade.
- Como se fai un comentario de texto —literario e non literario—, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do ocio.
- Cales son as clases de oracións subordinadas.
- Cales son as características das oracións subordinadas substantivas e como se clasifican.
- Que son os prexuízos lingüísticos e que consecuencias teñen no uso do galego.
- Que xeracións poéticas xurdiron arredor do anos cincuenta do século pasado.
- Quen foron os principais representantes da poesía galega de posguerra e cales as súas obras máis significativas.
- Que son e como se fan un folleto, un díptico e un tríptico.

Temporalización:

Marzo:

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Analizar mensaxes publicitarias.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co ocio.
- Utilizar correctamente certas terminacións: *-nte/-mento*; *-za/-cia*, *-zo/-cio*, *-zón/-ción*.
- Recoñecer as diferentes clases de oracións compostas subordinadas.
- Analizar oracións subordinadas substantivas.
- Identificar os prexuízos lingüísticos e argumentar acerca de como afectan ao proceso normalizador da lingua.
- Coñecer e valorar os principais representantes da poesía galega de posguerra, así como as súas obras máis importantes.

- Coñecer as características dos folletos, os dípticos e os trípticos e crear un tríptico de acordo cunhas pautas dadas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVAILABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaiables	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
		LGB1.11.2. Aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral, respecta as quendas e as opinións alleas e emprega unha linguaxe non discriminatoria.	CCL, CSC
B.1.13. Valoración da lingua oral como un instrumento de aprendizaxe e de relación social.	B.1.13. Valorar a lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe e nas relacións sociais.	LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	CCL, CSC, CSIEE, CAA
B2.6. Comprensión e interpretación das mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación.	B2.6. Comprender e interpretar as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación.	LGB2.6.1. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación (anuncios).	CCL, CSC
		LGB2.6.2. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes persuasivas que proveñen dos medios de comunicación.	
B2.7. Lectura crítica e reflexiva que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios.	B2.7. Identificar os usos lingüísticos que conteñan prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	LGB2.7.1. Reflexiona sobre os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	CCL, CSC
		LGB2.7.2. Detecta prexuízos e mensaxes discriminatorias implícitas nos textos de medios de comunicación, con especial atención á publicidade.	
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que facilitan a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: o resumo.	CCL, CAA

		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD
		LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios.	
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.3. Recoñecemento, explicación e uso dos procedementos de creación de palabras.	B3.3. Recoñecer e explicar os procedementos de creación de palabras.	LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.	CCL
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas relativas ao uso de certos sufixos deverbais.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	CCL
		LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	
		LGB3.8.4. Clasifica oracións.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.8. Prexuízos lingüísticos.	B4.6. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.	LGB4.6.1. Sinala os prexuízos lingüísticos atribuíbles a calquera lingua e especialmente á galega e rebáteos cunha argumentación axeitada.	CCL, CSC
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos poéticos da literatura dos anos cincuenta.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos poéticos da literatura dos anos cincuenta.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos da literatura dos anos cincuenta.	CCL, CD

		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición de poemas de autores das xeracións de posguerra.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de poetas das xeracións de posguerra, resume o seu contido e sinala os seus trazos característicos definitorios.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos poéticos das xeracións de posguerra (anos cincuenta) e sinala os seus trazos característicos.	

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	- Escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais do texto elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	- Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB1.11.2. Aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral, respecta as quendas e as opinións alleas e emprega unha linguaxe non discriminatoria.	
LGB1.13.1. Identifica os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	
LGB2.6.1. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación (anuncios).	- Actividades de comprensión e análise do apartado «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.6.2. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes persuasivas que proveñen dos medios de comunicación.	- Apartados «Lectura», Análise de textos e «Comentario da lectura» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD, relacionadas cos anuncios publicitarios.
LGB2.7.1. Reflexiona sobre os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	- Actividades 7, 8 e 13 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.7.2. Detecta prexuízos e mensaxes discriminatorias implícitas nos textos de medios de comunicación, con especial atención á publicidade.	
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: o resumo.	- Actividades 6 e 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Actividades 2, 3 e 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto.	- Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	- Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade 1 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios.	- Actividade de creación do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión».
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade de léxico da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.

LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.	- Actividades do apartado «Repaso de ortografía» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas relativas ao uso de certos sufixos deverbais.	
LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	- Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 4 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de análise sintáctica da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	- Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 4 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de análise sintáctica da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.4. Clasifica oracións.	- Actividades 1, 2, 3, 4 e 8 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades 1, 2 e 3 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD de clasificar oracións subordinadas substantivas. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	- Apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.6.1. Sinala os prexuízos lingüísticos atribuíbles a calquera lingua e especialmente á galega e rebáteos cunha argumentación axeitada.	- Actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades da ficha de traballo 2 do TD.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	- Visualización dos documentais que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA). - Consulta da páxina web que se propón no recadro «Na Web...» do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Consulta das páxinas web que se propoñen para resolver as actividades do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGLB5.1.1. Identifica as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos.	- Apartado de «Literatura» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos da literatura dos anos cincuenta.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA. - LC.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición de poemas de autores das xeracións de posguerra.	- Audición de poemas de Celso Emilio («Comentario de texto» e «Antoloxía») e de María Mariño («Antoloxía»).
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de poetas das xeracións de posguerra, resume o seu contido e sinala os seus trazos característicos definitorios.	- Lectura dos poemas dos apartados «Comentario de texto» e «Antoloxía». - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre un poema de Celso Emilio.
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos poéticos das xeracións de posguerra (anos cincuenta) e sinala os seus trazos característicos.	- Actividades do «Comentario de texto». - Actividades da LC.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información na Rede.
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Sabe elaborar folletos, dípticos e trípticos.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.	Utiliza programas informáticos nas creacións propias e para difundir os seus traballos.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Desenvolve o pensamento crítico necesario para interpretar as mensaxes publicitarias.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza o procesador de textos como ferramenta de traballo.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Coida a presentación dos seus traballos, en formato impreso ou dixital.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates que se desenvolven na clase.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención e respecta as opinións alleas.

	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	Rexeita os prexuízos e razoa argumentadamente a súa postura fronte a eles.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Utiliza páxinas web, aplicacións e programas informáticos, etc., para resolver actividades ou realizar traballos.
	Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.	Mostra iniciativa á hora de participar en actividades de carácter oral.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita e le opinións alleas, reflexiona sobre elas e desenvolve un pensamento propio. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai resumos e esquemas para unha mellor comprensión dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas dadas.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Percebeiros».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Vemos os documentais que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» e facemos unha posta en común.

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o texto que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Observamos os anuncios e suxerimos unha tormenta de ideas acerca de que nos suxiren, da súa estética, da mensaxe dos slogans, etc.
- Explicamos as características dos textos publicitarios.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades do comentario da lectura do LA.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado co ocio.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD de usar o vocabulario relacionado co ocio.

Tarefa 4: Practicamos o uso de palabras rematadas en *-nte/-mento*; *-za/-cia*, *-zo/-cio* e *-zón/-ción*.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Diferenciamos as clases de oracións subordinadas e centrámonos na análise e clasificación das subordinadas substantivas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de distinguir, analizar e clasificar oracións subordinadas substantivas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Explicamos que son os prexuízos lingüísticos, cal é a súa orixe e cal e como se manifestan na sociedade galega.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a ficha de traballo 2 do TD.

Tarefa 7: Coñecemos as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Escoitamos, lemos e analizamos o poema de Celso Emilio elixido para o seu comentario.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía» e escoitamos na Rede algúns deles.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o poema «Moi lonxe», de Celso Emilio Ferreiro.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Aprendemos a facer folletos, dípticos e trípticos.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente os pasos e indicacións que dá o LA para a súa creación.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico de opinión.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Percebeiros», do texto que se propón como lectura da unidade e do poema de Celso Emilio proposto para o «Comentario de texto», co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, realizar creacións propias, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Exposición das campañas publicitarias creadas no apartado «Comentario da lectura».
- Desenvolvemento do pensamento crítico necesario para interpretar as mensaxes publicitarias con criterio propio, a través da reflexión, o debate e a análise.
- Repaso trimestral.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e mais o texto que se achega como lectura da unidade.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.

- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:
<http://anayaeducacion.es>
<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

UNIDADE 9: FESTIVAL DE CANS

1. Descrición da unidade

A 9 é unha unidade moi cinematográfica. Ábrese cunha dobre páxina sobre o Festival de Cans e péchase cunha crítica da película *A praia dos afogados*.

Como lectura escolleuse un fragmento do guión do filme, amplamente ilustrado co cartel e fotografías da rodaxe. O texto trabállase mediante as actividades propostas para o seu comentario e co apoio da información teórica que achega o apartado de análise textual.

A batería de exercicios que proporciona a continuación o «Vocabulario» servirá para enriquecer o léxico que conforma o campo semántico do cine.

O estudo da gramática comeza repasando o infinitivo conxugado, e faino a través da práctica. Ante posibles dúbidas, pode consultarse o Apéndice deste terceiro trimestre. Polo que se refire á sintaxe, continúa a análise das oracións subordinadas; neste caso, das adxectivas.

A sección «Lingua e sociedade» céntrase en describir e analizar a situación sociolingüística do galego na actualidade, atendendo á presenza do idioma nos principais ámbitos, á súa tendencia de evolución e á competencia de uso por parte dos falantes.

A «Literatura» enlaza coa da unidade anterior, para completar o panorama poético de posguerra. Aquí explícanse as características que comparten os autores da chamada Xeración das Festas Minervais e faise un breve percorrido pola obra dalgúns dos poetas máis significativos. Á fin do camiño resérvase un espazo para o teatro das décadas cincuenta, sesenta e setenta do século pasado.

Poesía hai tamén no «Obradoiro de expresión», dedicado aos haikus. Tras unha sinxela exposición dos seus trazos máis singulares, ofrécense varios exemplos para logo compoñer creacións propias.

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO dun fragmento tomado do guión d'A *praia dos afogados*. O guión cinematográfico.
- **Lingua:** VOCABULARIO: O cine. REPASO DE MORFOLOXÍA: Uso do infinitivo conxugado. ESTUDO DA LINGUA: As oracións subordinadas adxectivas. LINGUA E SOCIEDADE: A lingua galega hoxe.
- **Literatura:** A poesía de posguerra (2). ANTOLOXÍA: Textos representativos da poesía da Xeración das Festas Minervais. COMENTARIO DE TEXTO: «Terras outas e solas», tomado d'*Os eidos. Libro do Courel*, de Uxío Novoneyra. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: Haikus.

Para rematar, como é habitual, ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que características definen o guión cinematográfico.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico do cine.
- Que función desempeñan as oracións subordinadas adxectivas, como se analizan e que clases hai.
- En que estado se encontra a lingua galega hoxe, no referente ao seu uso e á competencia dos falantes.
- Quen foron os principais poetas da Xeración das Festas Minervais e cales foron as súas obras máis destacadas.
- Que características definen os haikus e como se fan.

Temporalización

Marzo: ☐ ☐ ☐ ☒ il: ☐ ☐ ☐ ☐

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un guión cinematográfico.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado co cine.
- Utilizar correctamente o infinitivo conxugado.

- Identificar e analizar oracións subordinadas adxectivas.
- Coñecer o estado do galego na actualidade, no referente ao seu uso e á competencia dos falantes.
- Coñecer e valorar algúns poetas representativos da Xeración das Festas Minervais, así como algunhas das súas obras máis destacadas.
- Crear haikus seguindo uns modelos dados e tendo en conta as características que os definen.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.9. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais, de técnicas para aprender a falar en público e uso das TIC.	B1.9. Realizar exposicións orais planificadas e claras de traballos e de informacións de actualidade, coa axuda das TIC.	LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	CCL, CSIEE
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	CCL, CAA
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais da lingua galega.	CCL

B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	CCL
		LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	
		LGB3.8.4. Clasifica oracións.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.4. Situación sociolingüística de Galicia. Presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados. Tendencias de evolución.	B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia, atendendo á presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados, así como ás tendencias de evolución.	LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.	CCL, CSC
		LGB4.2.3. Analiza gráficas de distribución de linguas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.	
		LGB4.2.4. Describe a situación sociolingüística de Galicia e emprega a terminoloxía apropiada.	CCL, CSC, CD
		LGB4.2.5. Analiza as tendencias de evolución da lingua galega a partir da situación sociolingüística actual.	CCL, CSC
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos, e coñece o desenvolvemento do teatro entre os anos cincuenta e setenta.	CCL, CCEC

B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas e audicións de textos poéticos da literatura de posguerra.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos poéticos da literatura de posguerra.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos de autores da Xeración das Festas Minervais.	CCL, CD
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición de poemas de poetas da Xeración das Festas Minervais.	
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de autores da Xeración das Festas Minervais e sinala os seus trazos característicos definitorios.	CCL, CCEC, CAA
		LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos poéticos de autores da Xeración das Festas Minervais e sinala os seus trazos característicos.	
		LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período atendendo aos seus principais contidos.	
B5.6. Creación ou recreación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear ou recrear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL, CCEC
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD
B2.5. Comprensión e interpretación de textos xornalísticos de opinión.	B2.5. Comprender e interpretar textos xornalísticos de opinión.	LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.	CCL
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	CCL

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	- Escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais do fragmento do guión cinematográfico elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	- Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Actividades 1, 2, 4, 5, 6 e 8 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 3, 4 e 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de comentario sobre o fragmento do guión d'A lingua das bolboretas que se inclúe nos RD.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	- Consulta da páxina que se suxire no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do LA. - Actividade 9 do apartado «Comentario da lectura» do LA. - Visualización dos vídeos que se propoñen na actividade 4 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Consulta das páxinas web que se indican nas actividades 8 e 9 do apartado «Comentario de texto» do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividades do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de léxico da ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais da lingua galega.	- Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	- Consulta do apéndice do 3.º trimestre do LA para resolver as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	- Correcta interpretación da análise sintáctica do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	- Correcta interpretación da análise sintáctica do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.4. Clasifica oracións.	- Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	- Apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.	- Apartado «Lingua e sociedade» do LA.

LGB4.2.3. Analiza gráficas de distribución de linguas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.	- Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o futuro do galego.
LGB4.2.4. Describe a situación sociolingüística de Galicia e emprega a terminoloxía apropiada.	
LGB4.2.5. Analiza as tendencias de evolución da lingua galega a partir da situación sociolingüística actual.	
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	- Actividade 3 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGLB5.1.1. Identifica as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos, e coñece o desenvolvemento do teatro entre os anos cincuenta e setenta.	- Apartado de «Literatura» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos de autores da Xeración das Festas Minervais.	- Apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto» do LA. - LC. - Ficha de traballo 2 do TD.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición de poemas de poetas da Xeración das Festas Minervais.	- Audición na Rede do poema «Bando», de Manuel María (no apartado «Antoloxía» do LA). - Audición do poema «Terras outas e solas», de Novoneyra (no apartado «Comentario de texto»).
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de autores da Xeración das Festas Minervais e sinala os seus trazos característicos definitorios.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos poéticos de autores da Xeración das Festas Minervais e sinala os seus trazos característicos.	- Actividades do «Comentario de texto». - Actividades da LC.
LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período atendendo aos seus principais contidos.	- Comparación dos poemas de Manuel María que se inclúen no apartado «Antoloxía».
LGLB5.6.1. Crea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	- Actividades 1 e 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGB2.10.2. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus traballos educativos.	- Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.	- Actividade 2 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	- Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Crea haikus a partir duns versos e dunhas imaxes dados.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Fai unha lectura escénica dun guión cinematográfico.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (Internet, apéndice do libro...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información no apéndice do libro e en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Entende o cine como un medio de comunicación cunha finalidade artística.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribuíron ao seu desenvolvemento.
	Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.	Comunica sentimentos e emocións mediante a creación de haikus.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	É consciente da responsabilidade de cada falante de cara á normalización do galego e adopta unha postura activa ao respecto.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Desenvolve a súa creatividade mediante a composición de haikus.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita opinións alleas, desenvolve un pensamento propio e expresa a súa propia opinión. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.

	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Practica a análise sintáctica e observa gráficos con atención para unha mellor comprensión e asimilación dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas dadas.
	Evaluar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Festival de Cans».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos as páxinas web que se suxiren no recadro «Podes coñecer?».

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o fragmento do guión d'*A praia dos afogados* que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos as características dos guións cinematográficos.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Realizamos as actividades complementarias dos RD.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado co cine.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD de usar o vocabulario relacionado co cine.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos a morfoloxía verbal.

- Lembramos o uso do infinitivo conxugado.
- Consultamos as súas formas no apéndice deste terceiro trimestre no LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Identificamos, analizamos e clasificamos oracións subordinadas adxectivas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre as oracións subordinadas adxectivas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Analizamos o estado do galego actual, no que se refire ao seu uso e á competencia lingüística dos falantes.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos e comentamos os gráficos.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o futuro do galego.

Tarefa 7: Coñecemos algúns poetas e obras representativos da Xeración das Festas Minervais, así como o desenvolvemento do teatro entre os anos cincuenta e setenta do século pasado.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía» e escoitamos na Rede o poema «Bando» (de Manuel María).
- Escoitamos, lemos e analizamos o poema de Uxío Novoneyra elixido para o seu comentario.
- Consultamos as páxinas web que se indican nas actividades do «Comentario de texto» para coñecer mellor a obra de Novoneyra.
- Lemos o texto da ficha de traballo 2 do TD e realizamos as actividades que se propoñen.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Coñecemos as características que definen os haikus e creámoslos a partir dunhas pautas dadas.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Elaboramos haikus tendo en conta as súas características e as pautas que se achegan para a súa creación.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Aplicamos o estudado na unidade mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico de opinión.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Festival de Cans», do guión que se propón como lectura da unidade e dos poemas de Manuel María (na «Antoloxía») e Novoneyra (no «Comentario de texto»), co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Realización de actividades que favorezan a desinhibición necesaria para ler textos de forma dramatizada e acompañar a lectura coa linguaxe corporal.
- Recompilación de conclusións sobre o debate proposto na clase en torno ao descenso no uso da lingua galega entre a mocidade. Propostas de solución.
- Proposta de lectura trimestral, escollendo entre os títulos que recolle o plan lector.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, o fragmento do guión d' *A praia dos afogados* que se achega como lectura da unidade, e o poema de Novoneyra «Terras outas e solas» (no «Comentario de texto»).
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:
<http://anayaeducacion.es>
<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individual

UNIDADE 10: CULTURAL**Descrición da unidade**

Pasamos do cine, que vertebra a unidade 9, a outros medios de comunicación; así, a televisión, a radio e a prensa dixital gozan dunha importante presenza nesta unidade 10.

Ábrese cunha dobre páxina sobre Cultural, unha feira para promover a oferta cultural galega en galego, que inclúe a produción audiovisual.

Tras esta presentación, achégase un fragmento do guión de *Luci*, comedia de situación emitida pola TVG. A continuación, propónse unha serie de actividades sobre a lectura, que ademais se pode analizar en paralelo co guión d'*A praia dos afogados*, buscando semellanzas e diferenzas.

En relación co eixe temático da unidade, no apartado de «Vocabulario» trabállase o léxico da radio e a televisión, mediante exercicios de identificación, uso e formación de palabras.

En canto á gramática, continúa co estudo do verbo (en concreto, das perífrases verbais) e das oracións subordinadas (neste caso, as adverbiais).

Na sección «Lingua e sociedade» retómanse os medios de comunicación, para centrarse na difusión da lingua a través deles.

Unha vez terminado o percorrido pola produción literaria do século xx, explícanse brevemente os cambios que supuxo a chegada da democracia no panorama cultural galego. E noméanse algúns dos principais narradores das novas xeracións. Despois, na «Antoloxía», recóllense exemplos de tres autores actuais (Agustín Fernández Paz, Suso de Toro e Leticia Costas) e, para o «Comentario de texto», escolleuse un fragmento d'*O lapis do carpinteiro* (de Manuel Rivas).

Para rematar, unha dobre oferta audiovisual: a do «Obradoiro de expresión», que propón crear unha curtametraxe; e a das páxinas de autoavaliación («Aplica o que sabes»), onde tamén hai espazo para a creatividade en clave cinematográfica.

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO dun fragmento tomado do guión de *Luci*. A televisión.
- **Lingua:** VOCABULARIO: A radio e a televisión. REPASO DE MORFOLOXÍA: As perífrases verbais. ESTUDO DA LINGUA: As oracións subordinadas adverbiais. LINGUA E SOCIEDADE: O galego nos medios. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: O guión audiovisual.
- **Literatura:** A narrativa actual. ANTOLOXÍA: Textos de narradores contemporáneos. COMENTARIO DE TEXTO: Fragmento tomado d'*O lapis do carpinteiro*, de Manuel Rivas.

En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Cales son os xéneros televisivos e que características definen as series.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico da radio e a televisión.
- Que función desempeñan as oracións subordinadas adverbiais, como se analizan e que clases hai.
- Como foi aumentando a presenza do galego nos medios de comunicación desde a publicación d'*O Tío Marcos da Portela* (1876).
- Cales son os principais autores e temas da narrativa actual.
- Como se fai unha curtametraxe.

Temporalización:

Abril: ☐ ☐ ☐ ☒ maio: ☒ ☒ ☐ ☐

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar un guión televisivo.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coa radio e a televisión.

- Identificar e utilizar correctamente as perífrases verbais.
- Recoñecer e analizar oracións subordinadas adverbiais.
- Valorar a importancia dos medios de comunicación na normalización da lingua.
- Coñecer e valorar algúns autores e autoras da narrativa actual, así como analizar textos representativos.
- Crear unha curtametraxe a partir dun guión e seguindo unhas pautas dadas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: resumos e cadros.	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar información obtida na Rede.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	CCL, CD, CAA
B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo.	B2.9. Empregar estratexias e técnicas axeitadas para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo.	LGB2.9.2. Utiliza o rexistro adecuado en función da tipoloxía textual e do acto comunicativo.	CCL
		LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos en secuencias.	

B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.3. Recoñecemento, explicación e uso dos procedementos de creación de palabras.	B3.3. Recoñecer e explicar os procedementos de creación de palabras, os valores dos morfemas e as súas posibilidades combinatorias para crear novos termos e identificar a súa procedencia.	LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.	CCL
		LGB3.3.3. Recoñece os valores de prefixos e sufixos e as súas posibilidades combinatorias para crear novas palabras.	CCL, CAA
		LGB3.3.4. Identifica a procedencia grega de prefixos habituais no uso da lingua galega.	CCL
B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	CCL
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	CCL
		LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	
		LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.	
		LGB3.8.4. Clasifica oracións.	
		LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	
B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecendo o xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso. Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.	B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	CCL, CSC
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a	LGLB5.1.1. Identifica os autores e autoras máis representativos do panorama narrativo actual.	CCL, CCEC

literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	actualidade.		
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas de textos narrativos representativos da literatura galega actual.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura galega actual.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura galega actual.	CCL
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de narradores e narradoras actuais. LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa actual.	CCL, CCEC, CAA
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGLB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación das creacións propias.	CCL, CD
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	CCL

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliábeis	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	- escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais do fragmento do guión televisivo elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	- Actividade de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 5 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 4 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido: resumos e cadros.	- Actividades 2 e 16 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Actividades 1, 3, 4, 5, 6, 11, 12, 13, 14 e 15 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 2 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade 1 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA. - Actividades sobre un fragmento do guión da serie Matalobos, nos RD. - Actividades 1 e 2 da ficha de traballo 2 do TD. - Actividades 2, 3 e 6 da LC, fragmento do guión da serie documental Historias de Galicia.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpórasas ao seu discurso.	- Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade 1 da LC.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da información obtida na Rede.	- Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do LA. - Actividades 9, 10 e 16 do apartado «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 1, 2 e 5 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade 3 da ficha de traballo 2 do TD, de busca de información sobre o home do saco.
LGB2.9.2. Utiliza o rexistro adecuado en función da tipoloxía textual e do acto comunicativo.	- Actividade 17 do apartado «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos en secuencias.	
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividades 1 e 2 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 3 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de léxico da ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.

LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.	- Actividade 3 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.3.3. Recoñece os valores de prefixos e sufixos e as súas posibilidades combinatorias para crear novas palabras.	- Actividade 4 do apartado «Vocabulario» do LA.
LGB3.3.4. Identifica a procedencia grega de prefixos habituais no uso da lingua galega.	
LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	- Actividades do apartado «Repaso de morfoloxía» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	- Consulta na Rede do <i>Dicionario galego de televisión</i>. - Consulta do apéndice do 3.º trimestre do LA para resolver as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.	- Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades 4 e 6 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	- Correcta interpretación das análises sintácticas do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividades 2 e 5 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Análise sintáctica proposta na actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.	- Actividade 3 do apartado «Estudo da lingua» do LA.
LGB3.8.4. Clasifica oracións.	- Actividade 1 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Identifica a clase de oración analizada na actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade de clasificar oracións subordinadas na ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.5. Utiliza a terminoloxía sintáctica correcta.	- Apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades de sintaxe da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	- Apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGLB5.1.1. Identifica os autores e autoras máis representativos do panorama narrativo actual.	- Apartado de «Literatura» do LA. - Actividade interactiva dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura galega actual.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de narradores e narradoras actuais.	
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, textos da narrativa actual.	- Análise do fragmento d' <i>O lapis do carpinteiro</i> proposto no apartado «Comentario de texto» do LA.
LGLB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación das creacións propias.	- Actividade 2 do apartado «Obradoiro de expresión» do LA. - Actividade 8 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	- Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividade 5 da LC.
--	---

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.	Fai unha lectura escénica dun guión televisivo.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (Internet, apéndice do libro...).
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información no apéndice do libro e en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.	Utiliza unha cámara de vídeo ou un móbil para gravar e difundir as súas creacións audiovisuais.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Interpreta as mensaxes dos medios de comunicación tendo en conta a súa finalidade (informativa, persuasiva, de entretemento...).
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribúen ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Crea as súas producións audiovisuais elaborando guiños previos, seguindo uns pasos dados e engadindo os elementos necesarios para enriquecelas.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates propostos na clase e nos traballos de grupo.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención as opinións dos demais e respéctaa, estea de acordo ou non.

<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Contribúe cos seus coñecementos e habilidades á creación de curtametraxes e películas, e achega medios materiais ao seu alcance (para o decorado, para o vestuario, para a rodaxe...).
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Desenvolve a súa creatividade a través das producións audiovisuais.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita opinións alleas, desenvolve un pensamento propio e expresa a súa propia opinión. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Practica a análise sintáctica e fai resumos e fichas para unha mellor comprensión e asimilación dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas e uns modelos dados.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6.TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Cultural».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos as páxinas web que se suxiren no recadro «Podes coñecer?».

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o fragmento do guión de *Luci* que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Explicamos a finalidade dos distintos xéneros televisivos.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Lemos nos RD o fragmento do guión da serie *Matalobos* e realizamos as actividades propostas para o seu comentario.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coa radio e a televisión.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD de usar o vocabulario relacionado coa radio e a televisión.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos o uso das perífrases verbais.

- Lembramos que son as perífrases verbais e a súa estrutura morfolóxica.
- Consultamos as súas formas no apéndice deste terceiro trimestre no LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 5: Identificamos, analizamos e clasificamos oracións subordinadas adverbiais.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos atentamente e practicamos a análise sintáctica en árbore e en caixas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre sintaxe.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Valoramos a importancia dos medios de comunicación na normalización do galego.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.

Tarefa 7: Coñecemos algúns narradores e narradoras actuais e lemos exemplos da súa obra.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Lemos e analizamos o texto d'*O lapis do carpinteiro* elixido para o seu comentario.
- Vemos a película (ou un fragmento) *O lapis do carpinteiro*, baseada na novela.
- Lemos o texto da ficha de traballo 2 do TD e realizamos as actividades que se propoñen.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Coñecemos os diferentes elementos dun guión audiovisual e facemos unha curtametraxe.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Analizamos e comentamos o *storyboard* dunha película.
- Creamos unha curtametraxe, seguindo unhas pautas dadas e coa axuda de recursos dixitais.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Autoavaliámos a aprendizaxe mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico de carácter informativo.
- Utilizamos as TIC para resolver actividades.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Culturgal» e do guión que se propón como lectura da unidade, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.

- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar producións dixitais, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa, do traballo colaborativo e da expresión oral.
- Análise da porcentaxe de uso dos medios de comunicación audiovisuais en galego por parte do alumnado, tendo en conta parámetros como: a) frecuencia, b) tipo de programa máis visto ou escoitado (informativo, musical, concursos, películas...), c) franxa horaria, d) preferencia polos medios en galego ou noutras linguas, etc.
- Visualización da película *O lapis do carpinteiro* e cinefórum posterior. Sería interesante comparar a obra literaria coa adaptación cinematográfica e debater sobre se as películas deben reproducir fielmente o texto orixinal ou versionar libremente as obras.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o fragmento do guión de *Luci* que se achega como lectura da unidade.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:
<http://anayaeducacion.es>
<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais.

UNIDADE 11*Tecnópole***Descrición da unidade**

O marco no que se desenvolve a unidade 11 é a tecnoloxía. Desde a dobre páxina inicial, que nos achega a Tecnópole, ata a dobre páxina final, na que se avalían os coñecementos a partir dun texto sobre a «Internet das cousas».

A Rede e a escasa privacidade dos seus usuarios protagonizan a lectura, que se traballa a través das actividades propostas para o comentario. Ao fío do texto inicial, a lectura recolle o léxico referido ás novas tecnoloxías.

O estudo da lingua céntrase, por un lado, no repaso de dúas clases de palabras (os adverbios e as preposicións) e, por outro, na análise das relacións semánticas (polisemia, homonimia, sinonimia, antonimia, hiponimia, hiperonimia e cohiponimia).

En «Lingua e sociedade» vólvese sobre a presenza do galego en Internet e a importancia, para a súa normalización, de que se empregue nun medio de comunicación tan global.

A sección de «Literatura» e os apartados relacionados («Antoloxía» e «Comentario de texto») continúan o percorrido polo panorama actual, para abordar, neste caso, as principais tendencias poéticas e teatrais, e coñecer algúns dos autores e autoras máis significativos.

Esta vez, a proposta do «Obradoiro de expresión» consiste en crear unha presentación multimedia utilizando ferramentas como Slideshare, Slideboom ou Prezi. Como é habitual, achéganse unhas pautas e indícanse uns pasos que se deben seguir.

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO dun texto periodístico: «Desaparecer de Internet é imposible». Internet.
- **Lingua:** VOCABULARIO: As novas tecnoloxías. REPASO DE MORFOLOXÍA: Adverbios e preposicións. ESTUDO DA LINGUA: Relacións semánticas. LINGUA E SOCIEDADE: O galego en Internet. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: A presentación multimedia.
- **Literatura:** Poesía e teatro actuais. ANTOLOXÍA: Poemas de autores contemporáneos. COMENTARIO DE TEXTO: «Camiñan descalzas polas rochas», poema de Ana Romaní.

Como sempre, para rematar ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiran os seguintes coñecementos:

- Que é Internet e como cambiou o mundo da comunicación.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das novas tecnoloxías.
- Cales son as principais relacións semánticas entre palabras.
- De que maneira contribúe Internet á normalización do galego.
- Cales son as principais tendencias da poesía e do teatro actuais, así como os autores máis significativos.
- Como se fai unha presentación multimedia.

Temporalización:

Maio: ☐ ☐ ☒ ☐

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos literarios e non literarios.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas novas tecnoloxías.
- Identificar e utilizar correctamente os adverbios e as preposicións.
- Recoñecer as principais relacións semánticas entre palabras.
- Valorar a importancia de Internet na normalización do galego.
- Coñecer e valorar algúns autores e autoras da poesía e do teatro actuais, así como analizar textos representativos.
- Crear unha presentación multimedia seguindo unhas pautas dadas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido (resumos e esquemas).	CCL, CAA
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.	
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado.	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.14. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.14. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión.	B3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión doutras.	CCL, CAA

B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL, CAA
B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración segundo a natureza do predicado.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polos verbos.	LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	CCL
B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecendo o xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso. Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.	B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	CCL, CSC
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar materiais de consulta de fontes de información en formato dixital.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en soporte dixital.	CCL, CD
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica os autores e autoras máis representativos da poesía e do teatro actuais.	CCL, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos poéticos e teatrais representativos da literatura galega actual.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos poéticos e teatrais da literatura galega actual.	LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos poéticos e teatrais da literatura galega actual. LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto poético representativo da literatura galega actual.	CCL
B5.2. Lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura	B5.2. Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de poetas actuais.	CCL, CCEC,

galega de 1916 ata a actualidade.	actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un texto poético ou teatral actual, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co período literario correspondente.	CAA
B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGLB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación das creacións propias.	CCL, CD
B5.6. Creación ou recreación de textos de intención literaria co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear ou recrear textos de intención literaria co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea ou recrea textos de intención literaria.	CCL, CCEC

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	- Escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais do artigo periodístico elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	- Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 10 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido (resumos e esquemas).	- Actividade 8 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 1 e 3 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Actividades 3, 4, 5, 9 e 10 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 7 e 8 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpórasas ao seu discurso.	- Actividade 1 do «Comentario da lectura». - Actividades 1, 3 e 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado.	- Actividade 11 do apartado «Comentario da lectura» do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividade 4 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividades 1 a 10 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 2 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades sobre as relacións semánticas da ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
B3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión doutras.	- Actividade 2 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 3 e 5 do apartado «Vocabulario» do LA.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	- Actividades 1 e 2 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 11 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Consulta na Rede do <i>Dicionario de sinónimos do galego</i>. - Consulta do apéndice do 3.º trimestre do LA para resolver as actividades do apartado «Repaso de morfoloxía».
LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	- Actividades do apartado «Repaso de morfoloxía» do LA. - Actividades 5 e 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	- Actividades 11 e 12 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

LGB4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	- Apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre a presenza do galego en Internet.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en soporte dixital.	- Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do LA. - Actividade 2 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividade de busca na Rede da LC.
LGLB5.1.1. Identifica os autores e autoras máis representativos da poesía e do teatro actuais.	- Apartado de «Literatura» do LA. - Actividades da ficha de traballo 1 do TD. - Actividade interactiva dos RD.
LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos poéticos e teatrais da literatura galega actual.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto». - Lectura da escena teatral da LC.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto poético representativo da literatura galega actual.	- Audición do poema do apartado «Comentario de texto» do LA.
LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de poetas actuais.	- Lectura dos textos dos apartados «Antoloxía» e «Comentario de texto».
LGLB5.2.3. Comenta, de forma guiada, un texto poético ou teatral actual, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co período literario correspondente.	- Análise do poema «Camiñan descalzas polas rochas», de Ana Román, proposto no apartado «Comentario de texto» do LA. - Análise do poema proposto na ficha de traballo 2 do TD. - Comentario da escena teatral proposta na LC.
LGLB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación das creacións propias.	- Actividade do apartado «Obradoiro de expresión» do LA.
LGLB5.6.1. Crea ou recrea textos de intención literaria.	- Actividade 13 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.</i>	Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.	Valora a importancia da ciencia no desenvolvemento da vida cotiá en particular e da cultura científica en xeral.
	Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas e comprender o que acontece ao noso redor.	Mostra interese por coñecer o desenvolvemento científico e tecnolóxico de Galicia. Utiliza os seus coñecementos científicos e tecnolóxicos nos traballos escolares e para entender o contorno.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
	Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.	Sabe buscar e seleccionar información en diferentes fontes (Internet, apéndice do libro...).
	Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.	Crea presentacións multimedia, de utilidade para os traballos escolares.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información no apéndice do libro e en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.	Publica presentacións en Internet.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Interpreta artigos de opinión con sentido crítico.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Utiliza aplicacións informáticas para a

		creación dunha presentación dixital.
	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	É consciente da importancia de facer un uso responsable da Rede para protexer a privacidade.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribúen ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Crea as súas presentacións multimedia, seguindo uns pasos dados e engadindo os elementos necesarios para enriquecelas.
<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates propostos na clase e nos traballos de grupo.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención as opinións dos demais e respéctaa.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Desenvolve a súa creatividade na redacción de textos ou nos traballos en grupo aplicando as súas destrezas e coñecementos aprendidos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita opinións alleas, desenvolve un pensamento propio e expresa a súa propia opinión. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai esquemas e resumos para unha mellor comprensión e asimilación dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas e uns modelos dados.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Tecnópole».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos as páxinas web que se suxiren no recadro «Podes coñecer?».

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o artigo periodístico que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Falamos do crecemento de Internet desde a súa creación en 1969.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas novas tecnoloxías.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos o uso de adverbios e preposicións.

- Consultamos no apéndice deste terceiro trimestre do LA os cadros dos principais adverbios, locucións adverbiais, preposicións e locucións prepositivas.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 5: Identificamos diferentes tipos de relacións semánticas entre palabras.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Facemos fincapé na importancia de utilizar dicionarios xerais e especializados.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre relacións semánticas.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 6: Valoramos a importancia de Internet na normalización do galego.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre a presenza do galego en Internet.

Tarefa 7: Coñecemos algúns creadores de poesía e teatro actuais e lemos exemplos da súa obra.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD.
- Lemos os textos que recolle a «Antoloxía».
- Lemos e analizamos o poema «Camiñan descalzas polas rochas», de Ana Romaní, elixido para o seu comentario.
- Lemos o poema da ficha de traballo 2 do TD, comentámolo e analizámolo.

- Lemos a LC e realizamos as actividades sobre ela.
- Realizamos a actividade interactiva dos RD.

Tarefa 8: Coñecemos os diferentes elementos dunha presentación multimedia e creamos unha en grupo.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Coñecemos aplicacións dixitais para crear presentacións multimedia.
- Creamos unha presentación multimedia en grupo, seguindo unhas pautas dadas.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Autoavaliamos a aprendizaxe mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Tecnópole», da lectura da unidade e do poema «Camiñan descalzas polas rochas», co obxectivo de mellorar a comprensión oral de textos literarios e non literarios.
- Práctica habitual do debate para desenvolver a expresión oral, a capacidade de diálogo, o respecto polas opinións alleas, a convivencia harmónica, etc.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.
- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, realizar presentacións dixitais, ampliar ou complementar a información do libro, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa e do traballo colaborativo.
- Práctica do recitado de poemas e da lectura dramatizada de textos teatrais.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial, o da lectura e o poema de Ana Romaní («Camiñan descalzas sobre as rochas»), no apartado «Comentario de texto».
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:
<http://anayaeducacion.es>

<http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>

páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

UNIDADE 12: Devesa da Rogueira**Descrición da unidade**

A unidade 12 continúa «en rede»: desde a lectura inicial, sobre as mensaxes de Twitter, ata os libros electrónicos, dos que se fala no último apartado («Aplica o que sabes»).

A «Análise de textos» céntrase nas redes sociais, un mundo ben coñecido polo alumnado, sobre o que se advirten tanto as súas vantaxes coma os seus perigos. E sen saír deste ámbito, o «Vocabulario» traballa o léxico que lle é propio.

A continuación, faise un repaso das regras ortográficas referidas ao uso dalgúns grupos consonánticos, e o «Estudo da lingua» ocúpase de novo do plano do significado para abordar as causas e os tipos de cambios semánticos.

En «Lingua e sociedade» achéganse datos acerca do uso do galego en diferentes sectores sociais e analízanse distintas iniciativas que contribúen á normalización da lingua.

A «Literatura» deste último capítulo tamén se escribe en clave dixital e presenta a nova maneira de entender a obra literaria que supón o uso das tecnoloxías da información.

A Rede, certos programas informáticos e unha cámara son as ferramentas necesarias para elaborar unha telenovela, a proposta que recolle nesta ocasión o «Obradoiro de expresión».

Os contidos organízanse de acordo cunha estrutura como esta:

- **Análise de textos:** LECTURA e COMENTARIO dun texto periodístico: «Por que nos queixamos tanto en Twitter?». As redes sociais.
- **Lingua:** VOCABULARIO: En rede. REPASO DE ORTOGRAFÍA: Grupos consonánticos. ESTUDO DA LINGUA: Cambios semánticos. LINGUA E SOCIEDADE: O galego en distintos ámbitos.
- **Literatura:** Literatura dixital. OBRADOIRO DE EXPRESIÓN: A fotonovela.

Como sempre, para rematar ofrécese unha dobre páxina de autoavaliación da aprendizaxe, en clave competencial: APLICA O QUE SABES. En conxunto, preténdese que os alumnos e alumnas adquiren os seguintes coñecementos:

- Que son as redes sociais e como cambiaron o mundo da comunicación.
- Como se fai un comentario de texto, seguindo unhas pautas dadas.
- Que palabras conforman o campo semántico das redes sociais.
- Cales son as causas principais dos cambios semánticos, que tipos hai e que recursos adoitan empregarse.
- Cal é a presenza do galego nos distintos ámbitos sociais.
- Que novas modalidades expresivas e que novos soportes achega a literatura dixital.
- Como se fai unha telenovela.

Temporalización:

Xuño: ☐ ☐ ☐ ☐

2. OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Ler, comprender e analizar textos literarios e non literarios.
- Recoñecer, explicar e usar un léxico amplo relacionado coas redes sociais.
- Utilizar correctamente os grupos consonánticos -cc- e -ct-.
- Recoñecer as causas dos cambios semánticos, distinguir os diferentes tipos de cambios semánticos e identificar os principais recursos empregados.
- Analizar o uso do galego en diferentes ámbitos sociais.
- Coñecer e valorar os novos modos de creación literaria que achega a tecnoloxía dixital.
- Crear unha telenovela seguindo unhas pautas dadas.

3. CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES – COMPETENCIAS CLAVE

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	CCL, CD
B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL, CAA
B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	CCL, CAA
		LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.	
		LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
		LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpórasas ao seu discurso.	
B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado.	CCL
B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de vocabulario temático.	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
B3.14. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.14. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para	B3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión	CCL, CAA

	solucionar problemas de comprensión.	doutras.	
B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas da lingua galega.	CCL, CAA
B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL
B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	CCL
B4.4. Situación sociolingüística de Galicia. A presenza da lingua galega nos principais ámbitos sociais e privados. Tendencias de evolución.	B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados así como ás tendencias de evolución.	LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.	CCL, CSC
		LGB4.2.3. Analiza gráficas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.	CCL, CSC, CD
B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar materiais de consulta das bibliotecas e doutras fontes de información impresa ou en formato dixital.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en distintos soportes.	CCL, CD
B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica creadores e creadoras de literatura en soporte dixital.	CCL, CD, CCEC
B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos poéticos e teatrais representativos da literatura galega actual.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos poéticos e teatrais da literatura galega actual.	LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos de distintos xéneros da literatura galega actual en soporte dixital.	CCL, CD
		LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición e visualización de creacións literarias en soporte dixital.	

B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGLB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD, CAA
--	--	---	--------------------

4. SELECCIÓN DE EVIDENCIAS PARA O PORTFOLIO

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Estándares de aprendizaxe avaliados	Selección de evidencias para o portfolio
LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral.	- Escoita atenta do texto que abre a unidade do LA e mais do artigo periodístico elixido como lectura inicial. - Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	- Actividades do recadro «Escoita ou le e contesta», no LA.
LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	- Actividades de expresión oral do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 7 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo.	- Actividades 3 e 4 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.	- Actividade 8 do «Comentario da lectura» do LA.
LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	- Actividades 3, 4 e 5 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 2 do apartado «Aplica o que sabes» do LA. - Actividades da LC.
LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpórasas ao seu discurso.	- Actividade 1 «Comentario da lectura». - Actividade 1 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado.	- Actividade 11 do apartado «Comentario da lectura» do LA. - Actividade 9 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	- Actividade 2 do «Comentario da lectura» do LA. - Actividades 3 e 4 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividades 1 a 5 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o léxico referido ás redes sociais. - Actividades sobre os cambios semánticos da ficha de traballo 1 do TD. - Actividades interactivas dos RD.
B3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión doutras.	- Actividades 1 e 2 do apartado «Vocabulario» do LA. - Actividade 6 do apartado «Estudo da lingua» do LA. - Actividade 5 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas da lingua galega.	- Actividades do apartado «Repaso de ortografía» do LA. - Actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre os grupos consonánticos. - Actividades interactivas dos RD.
LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	- Consulta na Rede do <i>Portal das palabras</i>.
LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	- Actividade 6 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.
LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.	- Actividade 5 do apartado «Lingua e sociedade» do LA. - Actividades sobre o uso normalizado do galego na ficha de traballo 1 do TD.
LGB4.2.3. Analiza gráficas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.	- Actividade 1 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en distintos soportes.	- Consulta das páxinas que se suxiren no recadro «Podes coñecer?» (apertura da unidade do LA) e nos recadros «Na Web...» do LA. - Actividades 2, 3 e 4 do apartado «Lingua e sociedade» do LA.
LGLB5.1.1. Identifica creadores e creadoras de literatura en soporte dixital.	- Actividades 3 e 5 do apartado «Literatura» do LA. - Ficha de traballo 2 do TD.
LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos de distintos xéneros da literatura galega actual en soporte dixital.	- Actividades 1 e 2 do apartado «Literatura» do LA.
LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición e visualización de creacións literarias en soporte dixital.	- Actividade 4 do apartado «Literatura» do LA.
LGLB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	- Actividade do apartado «Obradoiro de expresión» do LA. - Actividade 8 do apartado «Aplica o que sabes» do LA.

5. COMPETENCIAS: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos orais e escritos.	Desenvolve a través dos distintos tipos de textos a capacidade de delimitar información recibida do contorno.
	Gozar coa lectura.	Le a lectura inicial e os distintos textos sobre os que se traballan os conceptos da unidade.
	Expresar oralmente, de maneira ordenada e clara, calquera tipo de información.	Responde preguntas de comprensión sobre textos que se escoitaron. Participa activamente en debates sobre temas propostos.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Exprésase oralmente con coherencia e corrección e selecciona o vocabulario preciso. Coida a corrección ortográfica e gramatical nos seus escritos.
	Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.	Crea unha fotonovela.
	Respectar as formas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	Aplica as regras de quenda de palabra consensuadas na clase á hora de participar en actividades de carácter oral.
<i>Competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a busca de información.	Busca información en diferentes páxinas de Internet para resolver actividades e ampliar coñecementos.
	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	Interpreta artigos de opinión con sentido crítico.
	Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.	Utiliza os recursos de audio que achega o libro para mellorar a comprensión e a expresión oral. Mostra interese por coñecer distintos recursos dixitais para crear novas formas de expresión literaria.
	Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.	É consciente da importancia de adoptar as precaucións necesarias para facer un uso responsable das redes sociais.
<i>Conciencia e expresións culturais.</i>	Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural.	Valora o texto literario como expresión da nosa cultura, así como os autores que contribúen ao seu desenvolvemento.
	Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.	Entende a literatura como unha forma de expresión artística.
	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Crea unha fotonovela combinando adecuadamente a linguaxe verbal e a visual.

<i>Competencias sociais e cívicas.</i>	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.	Participa activamente nos debates propostos na clase e nos traballos de grupo.
	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	Escoita con atención as opinións dos demais e respéctaa.
<i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.</i>	Ser constante no traballo superando as dificultades.	Avanza na aprendizaxe con motivación e esforzo.
	Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.	Desenvolve a súa creatividade na redacción de textos ou nos traballos en grupo aplicando as súas destrezas e coñecementos aprendidos.
<i>Aprender a aprender.</i>	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	Escoita opinións alleas, desenvolve un pensamento propio e expresa a súa propia opinión. Ten en conta e aplica as pautas e os modelos que achega o libro para aplicalos nos seus traballos.
	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Fai esquemas e resumos para unha mellor comprensión e asimilación dos contidos.
	Planificar os recursos necesarios e os pasos que cómpre seguir no proceso de aprendizaxe.	Reflexiona e organiza o seu traballo de acordo cunhas pautas e uns modelos dados.
	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	Comproba o que aprendeu mediante a realización de actividades que traballan, de maneira xeral, os contidos vistos na unidade.

6. TAREFAS

Libro do alumnado (LA) / Proposta didáctica (PD) / Tratamento da diversidade (TD) / Lecturas complementarias (LC) / Recursos dixitais (RD)

Tarefa 1: Observamos a imaxe da dobre páxina inicial e escoitamos o texto «Devesa da Rogueira».

- Comentamos a foto en gran grupo, coas achegas de todos os alumnos e alumnas: vivencias, opinións, curiosidades...
- Escoitamos o texto e aclaramos posibles dúbidas.
- Respondemos as preguntas do recadro «Escoita ou le e contesta» do LA.
- Consultamos as páxinas web que se suxiren no recadro «Podes coñecer?».

Tarefa 2: Lemos e escoitamos o artigo periodístico que se ofrece como lectura da unidade e aclaramos posibles dúbidas de comprensión.

- Falamos do crecemento de Internet desde a súa creación en 1969.
- Realizamos as actividades do comentario, tendo en conta a información que achega o apartado «Análise de textos».
- Coñecemos as suxestións metodolóxicas da PD e identificamos as ideas previas.
- Lemos a LC e realizamos as actividades.

Tarefa 3: Ampliamos e aplicamos o léxico relacionado coas redes sociais.

- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre o vocabulario referido ás redes sociais.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD para traballar o léxico.

Tarefa 4: Repasamos e practicamos o uso dalgúns grupos consonánticos, especialmente -cc- e -ct-.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD.

Tarefa 5: Analizamos as causas dos cambios semánticos, identificamos diferentes tipos e coñecemos distintos recursos empregados para producir eses cambios.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do LA sobre os cambios semánticos.
- Realizamos as actividades interactivas dos RD sobre os cambios semánticos.

Tarefa 6: Analizamos o uso do galego en diferentes ámbitos sociais.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Observamos e comentamos o gráfico coas porcentaxes de uso do galego.
- Realizamos as actividades do LA.
- Realizamos as actividades da ficha de traballo 1 do TD sobre o uso do galego en distintos ámbitos da sociedade.

Tarefa 7: Coñecemos as novas formas de expresión que achega a literatura dixital, así como algúns creadores/-as e a súa obra.

- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Realizamos as actividades do apartado «Literatura» do LA.
- Realizamos a actividade da ficha de traballo 1 do TD sobre os neoloxismos relacionados coa literatura dixital.
- Lemos o texto da ficha de traballo 2 do TD e realizamos as actividades que se propoñen sobre el.

Tarefa 8: Creamos unha fotonovela en grupo, atendendo aos pasos que cómpre seguir.

- Temos en conta as suxestións metodolóxicas propostas na PD.
- Lemos atentamente a información teórica que achega o LA.
- Utilizamos procesadores de texto e outros programas para crear e mellorar a fotonovela.

Tarefa 9: Avaliamos o aprendido.

- Autoavaliamos a aprendizaxe mediante as actividades que propón o LA acerca dun texto xornalístico.

7. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

No desenvolvemento das tarefas empregaranse diversas estratexias metodolóxicas:

- Desenvolvemento de actividades que permitan anticipar as ideas previas que os alumnos e as alumnas teñen en torno aos distintos contidos que imos traballar.
- Audición do texto «Devesa da Rogueira» e da lectura da unidade, co obxectivo de mellorar a comprensión oral.
- Práctica habitual do debate para desenvolver a expresión oral, a capacidade de diálogo, o respecto polas opinións ajeas, a convivencia harmónica, etc.
- Fincapé nos hábitos de traballo: facer clasificacións, cadros, esquemas e resumos; estudar a teoría co apoio dunha práctica continuada; repasar e reforzar contidos que ofrezan certa dificultade; planificar as tarefas e preparar os recursos necesarios para abordalas; empregar o dicionario e outros manuais de consulta; utilizar o ordenador como instrumento habitual de traballo, etc.
- Exposición do profesor ou profesora utilizando diferentes soportes, explicando detalladamente o significado daqueles conceptos máis complexos e novidosos.

- Fomento do uso das TIC para resolver actividades, ampliar ou complementar a información do libro, realizar creacións propias, practicar novas formas de expresión literaria, etc.
- Fomento do clima adecuado que favoreza o traballo reflexivo individual.
- Fomento da aprendizaxe activa e do traballo colaborativo.
- Práctica da audición e da lectura de textos literarios.
- Repaso do trimestre e do curso, con especial atención aos contidos máis complexos ou que presenten unha maior dificultade para o alumnado.

8. RECURSOS

Os seguintes materiais de apoio poden reforzar e ampliar o estudo dos contidos da área de Lingua galega e Literatura:

- Textos locutados: o da dobre páxina inicial e o da lectura da unidade.
- Fichas de traballo para o tratamento da diversidade, lectura complementaria para traballar a comprensión lectora, material para o desenvolvemento das competencias, plan lector.
- Cadernos complementarios de ortografía, léxico, morfosintaxe e expresión escrita.

Recursos dixitais

- Libro dixital: os alumnos e alumnas poderán reforzar ou ampliar os contidos estudados utilizando os recursos dixitais dispoñibles.
- Enlaces web:
 - <http://anayaeducacion.es>
 - <http://www.anayaeducacion.es/usuario/auladigital.php>
 - páxinas que se suxiren no libro do alumno e na PD

9. FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN

- Rexistro de avaliación (no anexo de avaliación).
- Proba de avaliación da unidade (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Proba de avaliación final (no xerador de probas escritas de avaliación).
- Outros recursos: rúbrica, diana, etc. (no anexo de avaliación).

10. MEDIDAS PARA A INCLUSIÓN E A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

- Que dificultades e potencialidades prevexo no grupo durante o desenvolvemento da unidade?
- Como vou minimizar as dificultades?
- Que necesidades individuais prevexo no desenvolvemento da unidade?
- Que recursos e estratexias manexarei para atender ás necesidades individuais?

ACTIVIDADES PROPOSTAS PARA CELEBRAR DATAS CONMEMORATIVAS

Ao longo do curso faremos distintas actividades para celebrar datas conmemorativas ben desde o departamento de lingua galega ou en colaboración con outros departamentos.

Algunhas propostas son as seguintes:

Do 30 de novembro de 2020 ao 7 de decembro de 2020 conmemoración da Constitución e do Estatuto de autonomía de Galicia.

Na clase de lingua galega leremos os artigos que fan referencia á lingua galega e tentaremos que cada alumno faga unha pequena reflexión sobre o uso da lingua galega na actualidade. Os alumnos farán un traballo que exporán en clase oralmente no que reflexen o uso do galego na súa contorna. Para iso poden realizar enquisas que elaborarán eles mesmos.

30 de xaneiro de 2021 Día da violencia e da paz.

Faremos unha actividade aínda por programar con outros departamentos.

Do 8 ao 12 de marzo de 2021 Semana da prensa

Os alumnos de 3º da ESO deberán redactar unha nova en galego en formato dixital e en formato papel sobre algún acontecemento real que sucedese neses días.

Do 19 ao 23 de abril de 2021. Semana do libro.

Faremos un debate sobre a importancia de ler, que pensan, que opinan e ademáis entre eles ou ben na rúa farán unha enquisa sobre os tipos de libros que máis gusta ler na súa idade.

Do 10 ao 14 de maio de 2021: Semana das letras galegas.

Para celebrar as letras galegas os alumnos deberán realizar un poema ou ben un relato curto de temática aberta que non superen os 24 versos ou dous folios escrito por unha cara respectivamente. De todos os traballos o profesor escollerá os tres mellores para participar nun concurso literario no que participan outros colexios da comarca e que organiza o concello de Verín

ADAPTACIÓN PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LINGUA GALEGA DE 4º ESO

I. CONTIDOS DE LINGUA CASTELÁ E LITERATURA DE 4º ESO

No caso de que haxa que desenvolver clases on line ou semipresenciais por mor do COVID-19 **neste curso académico 2021/2022** levaranse a cabo actividades dos contidos aínda non traballados na aula e actividades de reforzo e repaso dos contidos xa vistos na aula, seguindo o libro de texto ou ben enviándolles traballo a través da Academic Id ou polo correo electrónico.

Potenciarase nas clases on line a expresión oral mediante exposicións, debates, lectura fluida adecuada á súa idade e respetando os signos de puntuación etc.

A metodoloxía co alumnado de 4º da ESO será online, ou semipresencial. Todos os alumnos/as dispoñeen dos medios electrónicos adecuados para poder asistir as clases telemáticas. A planificación semanal consistirá en unha ou varias sesións que se determinará no seu momento se é o caso. Nestas sesións trabállanse sobre os contidos mencionados anteriormente, realízase preguntas, actividades e exercicios que axudan o alumno a entender os contidos. Toda esta metodoloxía será complementada pola plataforma virtual “AcademicID” na cal os alumnos terán esquemas e apuntamentos para facilitarlles a aprendizaxe. Mediante este método de traballo búscase favorecer a interacción alumno-profesor e alumno-alumno, para que se produza a construción de aprendizaxes significativas e a adquisición dun claro compoñente lingüístico e literario.

II. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.

Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais.	Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias de calquera texto oral, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.	CCL, CD
Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL
Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos.	Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido, como o resumo, o guión de traballo, as táboas...	CCL, CAA
	. Aplica os coñecementos léxicos propios e recursos alleos (dicionario) para solucionar problemas de comprensión.	
	. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.	
Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso, de diferentes categorías gramaticais, sobre o tempo cronolóxico.	. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais, sobre o tempo cronolóxico.	CCL, CAA
Aplicar correctamente as normas morfolóxicas da lingua galega referidas ao correcto uso do xénero.	Aplica correctamente as normas morfolóxicas de formación do feminino e de concordancia de xénero.	CCL, CAA
. Coñecer o sistema fonolóxico e a fonética do galego, con especial atención ás consoantes.	Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención ás consoantes e, en concreto, ao n velar.	CCL, CAA
Coñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.	Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.	CCL, CSC
	Valora as variedades xeográficas da lingua galega como símbolo de riqueza lingüística e cultural.	
Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	. Comprende e explica razoadamente a relevancia do Grupo Nós no panorama literario galego e sinala os principais trazos característicos da obra de Risco e Otero Pedrayo.	CCL, CCEC
Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos representativos de autores do Grupo Nós.	LGB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos de Vicente Risco e Otero Pedrayo.	CCL, CCEC
. Ler autonomamente e comentar obras representativas de autores do Grupo Nós.	Le autonomamente obras ou textos representativos de autores do Grupo Nós, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	CCL, CCEC, CAA
	LGB5.2.3. Comenta de forma guiada textos narrativos de Vicente Risco e Otero Pedrayo.	
Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.2. Crea un texto argumentativo propio a partir dunhas viñetas dadas.	CCL, CAA
Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como da fraseoloxía.	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso, de diferentes categorías gramaticais.	CCL, CAA
	Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega.	
Aplicar correctamente as normas morfolóxicas da lingua galega referidas ao correcto uso do número e as regras de acentuación.	Aplica correctamente as normas morfolóxicas de formación do plural e de concordancia de número, así como as regras de acentuación.	CCL, CAA
Coñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades diastráticas da lingua galega.	. Recoñece as variedades diastráticas da lingua galega.	CCL, CSC

Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	Comprende e explica razoadamente a contribución de Castelao á literatura e, en xeral, á cultura galega, e recoñece as principais características tanto da súa obra como do seu pensamento.	CCL, CCEC
Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos narrativos, teatrais e ensaísticos de Castelao.	. Le expresiva, comprensiva e dramatizadamente textos narrativos, teatrais e ensaísticos de Castelao.	CCL
Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	Le autonomamente obras ou textos representativos de Castelao, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época do Grupo Nós.	CCL, CCEC, CAA
	Comenta, de forma guiada, textos de Castelao, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época do Grupo Nós.	
Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos.	. Usa as TIC para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL, CD, CAA
Aplicar correctamente as normas ortográficas da lingua galega referidas ao correcto uso de <i>b</i> e <i>v</i> .	. Escribe correctamente palabras con <i>b</i> e con <i>v</i> .	CCL, CAA
Recoñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar.	. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega.	CCL
	Valora a lingua estándar como variedade unificadora.	
	Recoñece as variedades diafásicas da lingua galega.	CCL, CSC
Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	Recoñece as principais escolas poéticas e autores de vangarda.	CCL, CCEC
	. Comprende e explica razoadamente os distintos movementos de vangarda, sinalando os seus principais trazos característicos.	
. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos poéticos.	Le expresiva e comprensivamente textos poéticos representativos da literatura de vangarda.	CCL
	Participa con proveito da audición da versión musical do poema «Sós».	
Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	Le autonomamente textos representativos da literatura de vangarda, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da época.	CCL, CCEC, CAA
	Comenta, de forma guiada, un poema de Manuel Antonio e sinala os seus trazos vangardistas característicos.	
	Compara dous poemas vangardistas, atendendo ao seu contido e as seus trazos definitorios.	
	Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos do texto é correcta.	
	Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	
Empregar as TIC para mellorar a presentación dos escritos.	Usa aplicacións informáticas para crear caligramas.	CCL, CD, CAA
Aplicar correctamente as normas ortográficas da lingua galega.	Aplica correctamente as normas ortográficas referidas ao uso do <i>h</i> .	CCL, CAA
. Identificar os elementos do proceso	Identifica os procedementos de normalización e argumenta axeitadamente a	CCL,

normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso, asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	necesidade de continuar con este proceso na lingua galega.	CSC
	. Distingue normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno.	
	Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.	
Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega entre os anos cincuenta e setenta do século pasado, así como os principais autores e obras.	CCL, CCEC
Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos narrativos da literatura de posguerra.	Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura dos anos cincuenta.	CCL, CD
	Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Álvaro Cunqueiro.	
	. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	
Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega.	Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	CCL
Aplicar correctamente as normas ortográficas da lingua galega.	. Aplica correctamente as regras de formación do plural.	CCL, CAA
. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo, e coñecer e describir o papel da lusofonía nas linguas do mundo no século xxi.	Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e sabe describir a súa importancia dentro das linguas do mundo no século xxi.	CCL, CSC, CCEC
	. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da Rede en portugués.	
Comprender e interpretar textos relacionados co ámbito educativo, tanto manuais de consulta, como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet.	. Interpreta a información de mapas e gráficas.	CCL
Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso e de normativa, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL
Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a	Identifica os principais autores e obras da narrativa galega dos anos sesenta.	CCL, CCEC
B5.3. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos narrativos da literatura dos anos sesenta.	LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos da literatura dos anos sesenta.	CCL, CD
	LGLB5.3.2. Participa con proveito da audición dun texto narrativo de Méndez Ferrín.	
Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativos de narradores dos anos sesenta, resume o seu contido e sinala os seus trazos característicos definitorios.	CCL, CCEC, CAA
	Comenta, de forma guiada, textos da narrativa dos anos sesenta e sinala os seus trazos característicos.	CCL, CD
	. Compara textos literarios dun mesmo período ou de diferentes períodos atendendo aos seus principais contidos e sinala os seus trazos característicos definitorios.	CCL
	. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes persuasivas que proveñen dos medios de comunicación.	CCL, CAA

Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos.	CCL
	Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios.	CCL, CAA
Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega desde 1916 ata a actualidade.	Identifica as xeracións poéticas de posguerra, así como os seus autores e obras máis representativos.	CCL, CCEC, CAA
Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de textos poéticos da literatura dos anos cincuenta.	. Le expresiva e comprensivamente textos poéticos da literatura dos anos cincuenta.	CCL, CCEC, CAA
	. Participa con proveito da audición de poemas de autores das xeracións de posguerra.	
Ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relacionar o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	Le autonomamente obras ou textos representativos de poetas das xeracións de posguerra, resume o seu contido e sinala os seus trazos característicos definitorios.	CCL, CCEC, CAA

II. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

A avaliación é unha parte básica no proceso de ensino-aprendizaxe pois proporciona os datos que permiten comprobar se se está desenvolvendo de forma axeitada. Terase en conta que a avaliación ha de ser continua, formativa, integradora e individual. Baixo a conexión diaria do alumnado as clases online, as ferramentas de avaliación que se propoñen intentan medir os estándares de aprendizaxe citados anteriormente.

Na área de lingua e literatura castelá de 4º de ESO a calificación da avaliación establecerase con arranxo aos seguintes criterios:

- **Un 70%** da nota dependerá da media dos resultados obtidos en:

- **Traballos/ fichas** programados polo profesor para realizar na casa e que lles serán enviados pola aplicación ACADEMIC ID e que deberán entregar ao profesor para a súa corrección a través do correo electrónico que se lles facilitou previamente. Estes traballos deberán estar escritos a man nun folio ou libreta e mandalos escaneados mediante o correo electrónico ao profesor na data fixada por este e comunicada con antelación aos alumnos. Para a realización e entrega destes traballos teñen un prazo máximo de 8 días.
- **Probas obxectivas que o profesor considere oportunas que poderán ser orais ou escritas nas que os alumno manifesten os seus coñecementos.**

Tanto nos traballos como no exame terase en conta positivamente:

1. A expresión escrita: Delimitación do tema que se vai a tratar, coherencia e cohesión do texto, aplicación dos coñecementos

ortográficos (cada falta ortográfica penalizará -0.50 da nota do exercicio ou exame), morfolóxicos, sintácticos e léxico-semánticos,

2. A ordeación dos contidos
3. A presentación, limpeza, e orde.

Un 30% da calificación destinarase para valorar os seguintes aspectos:

1. Que o alumno teña a cámara conectada durante as clases Online.
2. A súa asistencia ás clases Online.
3. A actitude e o interese do alumno ante a materia ou área durante as clases Online.
4. O grao de participación do alumno durante as clases Online.
5. Á contestación positiva ás preguntas do profesor na clase referentes ao tema a tratar.
6. A entrega das tarefas a facer.

Os instrumentos para avaliar a materia son os seguintes:

- Caderno do profesor no que se anota a asistencia diaria, a participación, o rendemento actividades, resultado de probas...
- Observación diaria.
- As probas obxectivas e traballos quedarán rexistrados na plataforma virtual ou ben no correo electrónico ao que enviaron os traballos.

Aqueles alumnos de 4º de ESO que teñan algún trimestre con nota negativa poderán recuperalo neste terceiro trimestre mediante a realización dalgún traballo proposto polo profesor que recolla os contidos máis salientables que se estudaran no trimestre a recuperar. Estes traballos deberán ser entregados por correo electrónico na data indicada polo profesor e considerárase recuperado o trimestre no caso de o alumno obteña unha nota igual ou superior a 5.

O alumnado de 4º da ESO será avaliado e cualificado principalmente online, pero se as condicións sanitarias o permiten o alumnado poderá realizar probas escritas no centro educativo. Deste xeito a avaliación podería ser semipresencial, é dicir, combinando a avaliación online coa presencial nas últimas semanas de curso.

A nota final do alumno obtérase coa media dos trimestres .

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA.

No caso de que o alumno non obtivese unha media igual ou superior a 5 na avaliación ordinaria de xuño poderá recuperar a materia de lingua castelá e literatura de 4º de ESO na proba extraordinaria de xuño que se **celebrará entre**

A proba extraordinaria de xuño versará sobre os contidos desenvolto durante os trimestres do curso académico 2021/2022 e consistirá nun exame escrito de preguntas tipo test, desenvolvemento de contidos da materia, ou preguntas de respostas breves. O alumno terá superada a materia cando obteña unha nota igual ou superior a 5. Esta nota suporá o 70% da calificación do alumno.

O profesor poderá entregar ao alumno fichas de traballo para repasar e reforzar os contidos explicados durante o curso para a súa realización durante o mes de xuño. Estes traballos deberán ser entregados ao profesor o día da proba extraordinaria de xuño e suporán un 30% da calificación do alumno.

AVALIACIÓN DE MATERIAS PENDENTES DE CURSOS ANTERIORES.

Cando o alumno promocionase con nota negativa en lingua e literatura galega e lingua e literatura castelá do curso anterior, a avaliación destas corresponderá ao profesor ou profesora da materia respectiva do curso actual, de acordo cos criterios establecidos polo departamento.

O alumno terá un seguimento especial por parte do profesor. O departamento conta con material de apoio para reforzar ou recuperar contidos do curso anterior, polo que o profesor, se o considera oportuno, esixirá ao alumno traballo complementario que o axude a aprobar a materia.

Para avaliar a materia pendente de 2º o profesor optará por avaliar ao alumno mediante a realización de traballos e fichas que terá que entregar na última semana do mes de maio. O contido do mesmo será especificado polo profesor pero en todo caso conterá preguntas guiadas sobre literatura que pode ser tipo test ou de desenvolver, ortografía, gramática, sintaxe, e léxico. Se o profesor xulga positivamente o traballo, o alumno terá superada a materia. No caso de que non se entregue o traballo o alumno obterá unha nota negativa e non superará a materia.

Poderase tamén realizar unha proba escrita que se realizará no mes de maio e o alumno deberá obter un mínimo dun 5 para superar a materia que fará media coa nota conseguida no traballo. No caso de que o profesor decida non facer exame avaliarase ao alumno só cos traballos indicados.

Considerarase superada a asignatura de 3º en todos os casos cando o alumno aprobara a materia de 4º de ESO.

IV. PROMOCIÓN-TITULACIÓN 4º ESO

Os criterios de promoción na Educación Secundaria Obligatoria farán referencia as Instrucións do 27 de abril de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa para o desenvolvemento do terceiro trimestre do curso académico 2021/2022, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia.

Os equipos docentes poderán adoptar decisión colexiadas de promoción e de titulación.